

אני בינה
פרקי הדרכה לבן העליה
מתוך וועדים שנמסרו
בפני מבקשי דעת

עבודת ימים הנוראים

אני בינה

פרקי הדרכה לבן העליה

מתוך וועדים שנמסרו בפני מבקשי דעת
ע"י הרה"ג רבי אהרן שווב שליט"א

עבודת ימים הנוראים

פרקים ראשונים מתוך ספר "אני בינה"
שאמור לצאת לאור בקרוב בע"ה

אלול תשפ"א

כתיבה ועריכה:
ר' מ. ט. ארזי שליט"א

עימוד וגרפיקה:
אהרן עמיר 0527657995

יו"ל ע"י "מכון להבין"

להארות ולהערות:
lehovin.tora@gmail.com
050-4166000

לעילוי נשמת

ר' נחמן משה בן ר' חיים ז"ל
נלב"ע י"ב שבט תשפ"א

לעילוי נשמת

מרת סימה בת ר' אברהם יוסף ע"ה
י"ד אדר א תשנ"ז

תרומת משפחת פלדמן הי"ו

ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת

ר' משה בן ישראל טמבור ז"ל
גלב"ע ב' בתשרי תשע"א
ת.ג.צ.ב.ה.

תרומת משפחת פריי הי"ו

לעילוי נשמת

פרחה בת עישה ז"ל

לבית משפחת תורג'מן

נלב"ע ט' אלול התש"פ

ת.נ.צ.ב.ה

תרומת משפחת וקנין הי"ו

לזכרון עולם בהיכל ה'

לעילוי נשמת

הגאון הצדיק רבי **מנשה** ב"ר חיים **שווב** זצוק"ל
נלב"ע פסח שני י"ד אייר תשע"ג

לעילוי נשמת

ר' **חיים** ב"ר אליעזר **שווב** ז"ל
נלב"ע ו' תשרי תשס"א
וזוגתו מרת **קלרל'ה** ב"ר נתן ע"ה
נלב"ע ט"ו אב תשע"ג

לעילוי נשמת

רבי **ישי** ב"ר ראובן הלוי **מאיר** זצ"ל
נלב"ע ה' תמוז תש"ס
וזוגתו מרת **פייגלא** ב"ר יעקב ע"ה
ל' מנחם אב תשנ"ח

בשערי בינה

חז"ל לימדונו שיש אדם שקראוהו - 'תלמיד חכם שאין בו דעת'. והשאלה עולה מאליה אם 'תלמיד חכם' הוא כיצד יתכן ש'אין בו דעת', ואם 'אין בו דעת' כיצד יתכן שהוא מוגדר כ'תלמיד חכם'. על כן עלינו להבין מהו אותו חיסרון מהותי שיש לאותו תלמיד חכם שחסרה לו דעת, אך יחד עם זאת הוא מוגדר עדיין כמי שיש בו חכמה.

ליישוב קושיא זו עלינו להבין מהי 'דעת'.

יודעים אנו כי מקום התורה הינו במח שבראש, ולכל בן עליה באשר הוא אצורים בראשו ידיעות רבות ונכבדות בתורה יראה מוסר ומחשבה, אמנם זו הינה ה'חכמה', אך צריך הוא לטלן עמו ולהטביען באישיותו, שייצרו את השינוי הנצרך בבנין שיעור קומתו, זו היא ה'דעת' - חיוב בין החכמה שבמח, והפיכתה לחלק בלתי נפרד מן האדם, היאך יש עליו להתנהל ולהתנהג על פיה.

מי שהשכיל להחדיר את קנייני החכמה לתוככי גופו, הוא הוא שזכה לתואר הנשגב 'תלמיד חכם שיש בו דעת', הוא שזכה ודברי אלוקים חיים מפעפעים בתוך נשמתו, ותורתו הינה 'תורת חיים'. לעומתו יכול אדם להיות בקי בכל מכמני תורה, ואין כל זה משפיע על אישיותו, ולזה קראו חז"ל 'ש'אין בו דעת' אף ש'תלמיד חכם' הוא.

זו בעצם מטרת ה'ועדים', בשונה מ'שיחות' המקובלות בהיכלי התורה, בהם אוצרים קנייני חכמה רבים אשר לא יסולאו בפז, אך ה'ועד' בא להורידם אל חיי המעשה, וליצור את ה'דעת'!

* * *

בסדרת מאמרים זו אשר הינה חרך קטן אל הספר 'אני בינה' שיראה אור עולם בעזרת השם יתברך, שתכנו ועדים אשר נאמרו בפני בני ישיבות צמאי דעת, לאורך כל סדר פרשיות השנה, אוצרים בתוכם עושר מופלא בהדרכה לבני העליה בשנות השחרות, כל שומעיהם יכירום כי נתגלו בפניהם שערים חדשים בעבודתם הרוחנית, כשכולם

עולים בקנה אחד מיסודות דברי חכמינו ז"ל וקדמונינו מצוקי ארץ עד לרבותינו ראשי גולת אריאל זי"ע, בדרך סלולה ובהירה.

כאמור, רבים הם הדברים שמושרשים בתוככי ליבו של כל בן תורה המבקש דעת אלוקים, כפשוטים וברורים, אמנם לעיתים רבות חסרים הם את ה'הבנה' היסודית והמעמיקה אשר הופכתם לחלק מהיית בן העליה בעבודתו הרוחנית לעלות במסילה העולה בית א-ל. נתייחדו מאמריו הנודעים בשערים כמאירים באור חדש את הדברים הידועים והמפורסמים (כלשון רבינו המס"י בהקדמתו), ופותחים המה שער 'להבין' אותם עד השיתין.

לקראת ימי הרחמים והסליחות הבאנו בפני תופשי התורה מבקשי ד' היוצאים אל אוהל מועד אשר מחוץ למחנה, ממאמרי הימים הקדושים הבאים עליו לטובה, יהא רעוא דנימא מילתא דתתקבל, ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

* * *

תוכן ענינים

ההארה וההטמעה.....ג.

תופעת הירידה שאחר עליה ☪ מהות הנפש ☪ מהות הנשמה ☪ תפקיד הרוח ☪ להכיר ולחזק את כוח הבחירה ☪ סדר ההארה והעבודה לפי מעגל השנה ☪ רצוא ושוב

קבלות - העמדת המסגרת.....יא

היאך ניצור ונשמור את ההארה ☪ תוכן או מסגרת ☪ עבודת האדם ☪ תקיעת ר"ח אלול - העמדת המסגרת החיצונית

ימי רצון.....כ

מהות חודש אלול ☪ במחשבה תחילה ☪ תכלית הבריאה ☪ אמת מארץ תצמח ☪ מגלים את האור ☪ להגדיר מחדש את תכליתנו ושאיפתנו

הכנה לסליחות.....כז

תכלית אמירת הסליחות ☪ אתאנו על שמך ☪ היה הוה ויהיה - מהלך ברית שלש עשרה - י"ג מדות של רחמים ☪ שם הוי"ה - גילוי מדת הרחמים ☪ עבודתנו באמירת הסליחות

הכנה לעבודת ראש השנה.....לח

אימתי היא שעת הדין? ☪ תמליכוני - בשופר ☪ ככפנים דמי ☪ גנוחי גניח וילולי ילל ☪ כסא רחמים על ידי הברית ☪ כי חדוות ה' היא מעוזכם ☪ ראש השנה שחל בשבת

הכנה ליום הכיפורים.....מח

פגמי החטא ☪ מהות עיצומו של יום ☪ הנהגת הנפש או הנשמה ☪ כי לכל העם בשגגה ☪ תיקון שני השעירים ☪ התשובה והווידוי חלף עבודת השעירים ☪ למחרת יום הכיפורים

ההארה וההטמעה

תופעת הירידה שאחר עליה

נמצאים אנו בפתחו של חודש הרחמים והסליחות חודש אלול, כל בני הישיבות חוזרים לכור מחצבתם בהיכל הישיבה עם תחילת הזמן הקדוש הזה כאשר מלאים הם בשאיפות ורצון כנה להתעלות עד בלי די.

והנה ישנם בני עליה שימים אלו נוסכים בהם כוחות רעננים להתחדשות ופתיחת דף חדש של עליה מתמדת, אולם לדאבוננו ישנם אלו ששִׁבְעִים ציפיות ואכזבות, כאשר בעבר היו רגילים הם מידי שנה לבוא בתחילת השנה חדורים ברצון עז ומלאים בהתלהבות טהורה, עמוסים ב'קבלות' רוחניות הבטחות כי דרכם סלולה לעתיד מזהיר, אך לאחר זמן כל תלומותיהם ושאיפותיהם מתנפצים להם למול המציאות שכביכול חזקה מהם.

במאמרינו זה ננסה בס"ד לעשות סדר ולהכיר את נבכי הנפש שלנו, על מנת לחזק בתוכנו את השאיפות הראויות והמתבקשות לכל בר דעת המבין את משמעות החיים האמיתית, ולזכות בעזרתו יתברך לעבור תקופה נפלאה זו מתוך עליה בריאה וללא הפסקה.

התועלת בהכרת אופני ההתנהגות נפש האדם תבהיר לנו תופעות הקיימות אצל כלל בני העליה, כמו תופעת תחושת הירידה לכאורה שחשים לאחר עליה רוחנית נשגבה, כדוגמת אחר הימים הנוראים או אחר ימי הספירה שהינם הכנה למתן תורה כשפסגתו הוא הלימוד המיוחד שבלייל שבועות, בהיותנו בהרגשת פסגות רוחניות נעלות, ולפתע, באה תחושת נפילה מן הפסגה. כך גם מוכרת לכולנו ההרגשה אחר קבלות מופלאות בימי הדין לשנות את כל צורת החיים, ופתאום כביכול הכל כלא היה...

במבט שטחי הרגשות אלו עלולים לגרום לאדם תסכול וחוסר מוטיבציה להמשיך בתהליך העליה, באומרו - הנה אני לא יוצלח, אין לי סיכוי באמת להתעלות לאורך זמן. והאמת היא שכל זה טעות הנובעת מאי הבנת התהליך של עליית האדם שלב אחרי שלב.

מהות הנפש

כידוע מורכב האדם מגוף ונשמה, אך נשמת האדם, נתגלה לנו בדברי חז"ל (דברים רבה ב לו) שהינה מחולקת ומורכבת מחמישה חלקים, זה למעלה מזה:

נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה.

נעסוק כעת בשלושת החלקים הראשונים, כיון ש'חיה' ו'יחידה' הינם גבוה מעל גבוה, ואינם שוכנים באדם עצמו אלא מקיפים אותו מבחוץ.

ונפרטם בהרחבה, כדי שנבין היטב את תהליכים שמלווים את דרכי העליה שלנו.

החלק הנמוך שבחלקי הנשמה הוא ה'נפש'.

עניינו הוא רצונותיו של האדם ותאוותיו. מרגע לידתו של האדם בצאתו לאויר העולם, נפשו מתאוה ורוצה בדברי העולם, בתחילה מאוייה הוא לנשום, לאכול ולשתות, לאחר זמן מתחיל הוא להשתוקק לעוד רצונות כפי גילו ושכלו. איש חומרי יתאוה לדברי חומריות, ולעומתו אדם רוחני, ישתוקק למעלות רוחניות, לעלות ולהתעלות.

רצונות אלו פועלים באדם ללא התערבות כוח הבחירה, אלא זהו רצון פשוט, כמו אדם שצמא לשתות, או רעב שחפץ לאכול, שממלא את רצונותיו וצרכיו באינסטינקט ללא חשיבה. וכך הוא יהיה גם אצל אדם גדול בתורה, כאשר יציעו לו לבחור בין חידוש תורה נפלא לבין ארוחה דשנה, ודאי שירצה את החידוש, ואין זה משום התגברות על תאוותיו, אלא כי זהו רצונו והשתוקקות נפשו, כפשוטו. ואף בן עליה השוקד על תלמודו בשיבה יעדיף שבת קודש מרוממת ונעלה על פני 'מעדן' גשמי כלשהו, כיון שמכיר הוא את מתיקות נועם ההרגשה הרוחנית שתמלא את כל יישותו.

אם כן, מצינו שה'נפש' היא ה'רצון', ויכולה היא אף להיות רצון רוחני טהור, הכל לפי דרגתו של האדם ומצבו.

מהות הנשמה

טרם נלמד על יעודו של ה'רוח' נדלג ללימוד מהותה של ה'נשמה'.

ה'נשמה' הינה חלק אלוך ממעל.

בכל בוקר אומרים אנו "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא". ולכאורה יש להבין, איך ניתן לומר על הנשמה שהיא טהורה בהווה, הלא אין "צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ). הרי כל אדם חוטא כמה וכמה פעמים בימי חייו, וכאשר הוא חוטא נשמתו מוכתמת, ואם כן כיצד ניתן לומר כי הנשמה עדיין טהורה?

אלא ודאי שעוסקים אנו באותו חלק של הנשמה שהינו חלק אלוק ממעלה, והוא נותר טהור כבמקורו, תחת כסא הכבוד, ואינו נכתם בשום עוון.

ומבואר, כי לכל אדם יש חלק של 'נשמה' החצובה מתחת כסא הכבוד, ובה העתק של כל תכונות נפשו ומידותיו בצורה המתוקנת והמושלמת, ונשמה זו מרחפת מעל האדם וכקוראת לו: 'הִיָּה כמוני'! ובעת פטירתו של אדם מן העולם מפגישים את נפש האדם עם נשמתו הגבוהה והמושלמת ומתוודע הוא לדרגה שאותה יכל להשיג לפי אופיו וכוחותיו בימי חלדו בעולם הזה, וזהו עומק הדין של מעלה, כאשר מתגלה לפניו עד היכן יכל להשיג, ומה לא השלים בעולם.

מצינו בחז"ל (ילקוט שמעוני בראשית כח קיט) בחלום יעקב, שעולים המלאכים ומסתכלים בדמותו שלמעלה ואומרים שהוא כדמותו למטה, ויסוד הדברים מתבהרים בלשון הזוהר (חלק א דף ס):

"כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּי בְּעֶלְמָא אֵית לֵיהּ תַּרְיִן רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעֶלְמָא דִּין וְרוּחָא חַד בְּעֶלְמָא דְאַתִּי. וְהִכִּי תִשְׁכַּח

א. נרחיב מעט בביאור מהותו של הנשמה החצובה מתחת כסא הכבוד. המקום בו הקב"ה מגלה את מידותיו הוא בעולם האצילות, תחת לזה יש עולם הנקרא "עולם הבריאה", וכשמו כן הוא, בריאה מלשון בר, הוצאה החוצה. כלומר זהו המקום הראשון שבו מתגלה מידות ד' בעולם שכביכול נפרד ממנו יתברך, כעין אדם המשתקף על גבי מראה, הרי המראה היא חיצונית מהאדם, כך עולם הבריאה הוא מהווה כעין מראה חיצונית לגילוי של ד' יתברך. וכשם שהגילוי שבעולם האצילות הוא גדול מאד ומפורט ביותר, כך גם הגילוי המתגלה בעולם הבריאה. גילוי זה מתגלה על גבי הנשמות החצובות מתחת כסא הכבוד. כל נשמה היא גילוי מסוים של רצונו יתברך. ועל זה נאמר שהתורה הוא שישים ריבוא אותיות, כנגד שישים ריבוא נשמות שבכלל ישראל. כי הגילוי של התורה הוא בעולם האצילות, והגילוי של נשמות ישראל הוא בעולם הבריאה. העתק מושלם של הגילוי הזה נמצא גם כן בעולם העשיה, והוא נקרא נפש. אלא שרק התכונות הבסיסיות נמצאות בנפש, ללא מבט האמת המוחלט של ד' יתברך, ועבודת האדם בעולם העשיה הוא לקבל את אורות האמת של הנשמה העליונה ולהשפיע אותם על הנפש, עד שתזדכך הנפש ותהיה ממש כדוגמת הנשמה.

**בְּכֻלָּהוּ צְדִיקֵי מֹשֶׁה מֹשֶׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם,
שְׂמוּאֵל שְׂמוּאֵל, שֵׁם שֵׁם."**

וזאת מחמת שהם זכו והגיעו לשלמות נפשם בעולם עד שלא היה חילוק בין דרגת נשמתם העליונה לדרגת נפשם שבתחתונים, והיוו כאן בעולם דוגמא של מעלה.

כאשר זוכה אדם ורצונו הבסיסי כאן בעולם הופך להיות כרצון נשמתו העליונה, אזי מכונה הדבר שנעשה הוא עצמו כ'מרכבה לשכינה', כיון שזכה בנפשו להיות כאותו חלק אלוך ממעל - השייך למחצב הנשמות המלגם את הגילוי של ד' יתב'.

חלק זה של הנשמה העליונה מסתלק מהאדם בעת שהוא חוטא ועל כן אינו נכתם בהם.

והנה השכר והעונש בעולם הבא בעיקרו הוא לחלק ה'נפש', כיון שהנשמה מתחילת יצירתה היא מרחפת מעל האדם ואינה בתוכו. וזהו שאמר הכתוב: "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ כז), שהרי תיבת 'נר' היא ראשי תיבות 'נפש' ו'נר' אשר רק הן מצויות בתוך האדם, ואילו הנשמה מרחפת מעליו בדומה להילת האור המצויה מעל הנר, (ענין זה מבואר בהרחבה בספר הקדו"ש לבעל הלשם זי"ע שער ג, ואין כאן המקום להאריך בזה).

תפקיד הרוח

בשלב זה עלינו להבין כיצד האדם מצליח לחבר את ה'נפש' התחתונה שבאדם לשלמותה הנפלאה של ה'נשמה' העליונה.

זהו תפקיד ה'רוח'.

ה'רוח' הינה כח הבחירה.

- בין הנפש התאבה מראשית בריאתה לעניינים גשמיים, לבין הנשמה המעוררת את האדם לשאוף למעלה ולהתעלות, נמצא 'כח הבחירה'.

בכל פעם שהאדם מחליט לבחור בטוב, זוכה הוא להחדיר את הערכים והמושכלות שבאות מבית מדרשה של הנשמה אל תוך הנפש ולהרגילה לטוב הטמון בדרכה הנצחית שלה, וכך לשנות את אט את הרצון הבסיסי שלה. בכל בחירה טובה שהאדם בוחר וחוזר עליה עוד ועוד, הריהו מטביע טבע חדש בנפשו עד שהיא עצמה נהפכת להיות תואמת לנשמה ממש.

ניתן לדמות את הדבר לצייר המצייר נוף בראשיתי על גבי יריעת בד. הצייר הוא ה'רוח', הנוף הוא ה'נשמה' ובד הציור הוא ה'נפש'. ועל כן עיקר השכר המגיע ליוצר נקבע כפי הדמיון בין הציור למקורו שהוא הנוף.

אלו הם שלושת חלקי נשמת האדם - נפש רוח ונשמה.

להכיר ולחזק את כוח הבחירה

והנה כאשר אין האדם מודע להם ולחילוקיהם, אין הוא חש בהם, ואף שהינם חלק בלתי נפרד ממנו ומאישיותו כל חייו. אך בהכיר האדם את חלקי נשמתו ומשמעותם, לפתע יתחיל להרגיש בכל חלק מחלקי עבודתו, להיכן שייך הוא. ניתן לדמות זאת לאדם שבדרך כלל אינו מרגיש באצבע הקטנה שברגלו, אך לכשישאלוהו עליה ומה חש בה, מיד יתחיל לחוש מה קורה בתוכה, ואם יגע בה אף תגבר תחושתו.

וזה תפקידנו, להכיר את חלקי נשמתנו, ולפיהם נפעל להשיג את חובתנו בעולמנו.

אדם שלא זכה לאור התורה הקדושה ועבודת ד', הרי הינו נתון תמיד לתאוות לבו ורצונותיו הגשמיים, וחי חיי בהמה ממש שחוץ מרצונה הגשמי אין לה בעולמה כלום. אדם זה מעולם לא נתוודע כי יש לו 'נשמה' שהיא חלק אלוך ממעל הקוראת לו ומכוונת אותו אל חובתו בעולם, ואף אם פוקדות אותו נקיפות מצפון כלשהן על מעשים כאלו ואחרים, הרי הוא דוחה אותם בלא לדרוש ולהתעניין במקורם ומטרתם.

אדם שכזה גם אינו משתמש כלל ב'רוח' - כח הבחירה, ומה שלפעמים הוא בוחר בין דברים שונים מתאוות העולם, אין זה בחירה אמיתית, אלא סך הכל העדפה בין המוצרים, תוך כדי בחינה כיצד תאוותו תתגשם באופן הטוב והערב ביותר. אך הבחירה האמיתית הינה כשאדם צריך לבחור בסתירה שבין הקול הקורא מנשמתו העליונה, לבין רצונו הטבעי הטבוע בגופו.

לפי זאת, נאמר בזהירות -

כי תתכן תופעת חוסר בחירה אף אצל בן ישיבה הספון מעודו בין כתלי היכלי התורה, והוא מיום עמדו על דעתו, חונק 'להצליח' בכל מעשה

ופעולה, ואף שהוא בוחר להצליח בתורה ובתפילה ולא בדברי הבל, אך לכאורה הוא מעודד לא ניסה כלל לדעת מהו רצון ד' ממנו, והיכן תפקידו בשלמותו של העולם - 'לתקן עולם במלכות ש - ד - י', בחור שכזה יכול לשפוך שיחו לפני בוראו בתשוקה להמשך 'הצלחתו' האישית גרידה, ולא ישית לבו לכך כי מעולם לא כיוון את לבו לעשות נחת רוח ליוצרו, וכל פעולותיו הם מבחינת ה'נפש' - הרצון. שהוא הרצון להצליח בכל מעשיו, ובלא שיתוף כלל של נשמתו הטהורה השואפת לקיום יוצרה ומקורה.

והנה, בכדי שיזכה האדם לעליה אמיתית בדרכו - דרך העליה, שולח לו השי"ת דרך נשמתו האורות בעיתים ובזמנים שונים. מפורסם הוא, מאלו שזכו לשוב לצור מחצבתם, שראשית דרך חזרתם היתה בהארה שמיימית שאפפתם בזמן מן הזמנים, זהו קולה של הנשמה, שאם זוכה האדם הרי הוא מתעורר ממנה. ואם חלילה לא זוכה, הרי הוא מתעלם מקול זה וממשיך הוא בדרכי בהמיותו ושונה הוא באיוולתו.

וזה חובתנו לשמוע אל אותם הקולות העולים בקרבנו מאת נשמתנו, לייקדם ולשמרם, בהתעלות על ידיהם מעלה מעלה על ידי כוח הבחירה, ולהרגיל את הנפש בזה.

וכך ביאר הרמב"ן (בספרו האמונה והביטחון פרק י"ט) את הפסוק בשיר השירים "אם תעירו וגו' עד שתחפץ" שעל האדם לקחת את ההארה וההתעוררות שהקב"ה שולח לו ומיד לקחתם לכיוון של עשיה בפועל, לא להשאיר את ההתעוררות הזאת בהרגשות נעימות בלבד, אלא עליו לפעול בהם הלכה למעשה, ורק כך הוא יוכל לשמר את ההארה הזאת.

סדר ההארה והעבודה לפי מעגל השנה

ועתה נשוב לפתיחת דברינו, בה עמדנו אודות הרגשת הירידה שאחר זמן עליה מופלאה.

במעגל השנה הקב"ה מאיר לנו דרך הנשמה האורות שונות האמורות להשפיע עלינו.

בחג החרות הוא משפיע לנו אור חדש להתנתק ממוסרות הנפש הנמוכה, וזהו עניין החרות והגאולה שאנו זוכים בה מידי שנה בימים אלו, ולמחרת יום טוב ראשון של פסח מסתלקת לה ההארה הזאת ולכן בשאר ימי החג

אין אומרים הלל הגדול (על פי דברי הזוהר פרשת אמור). **ובימי ספירת העומר** עלינו לפעול להטמיע אור זה בתוך אישיותנו בהתערותא דלתתא.

עליה זו משפיעה על רוממותה של הנפש לדרגה גבוהה יותר, ומעתה האדם ראוי לקבלת התורה, שהיא שמימית לחלוטין, וזה אור גדול מאד לנשמה המופיע על האדם בחג השבועות - זמן מתן תורתנו.

למחרת חג מתן תורה, מסתלקת ההארה הגדולה הזאת, ומעתה על האדם לספוג את האור הגדול אל תוך אישיותו, במהלך הארבעים יום הבאים עד ל"ז בתמוז, עד שנפשו תתאוה לחיות בשלמות לפי האור המושלם הזה.

וביום י"ז בתמוז האדם נמצא במבחן לראות מה השיג מכל זה. וזה היה שורש חטא העגל, המלווה אותנו כל הדורות, משום שקבלת התורה של לוחות הראשונות שקיבלנו בחג מתן תורה לא הייתה מושלמת מבחינתנו.

מציאות זו גרמה לחורבן והסתר פנים המצריך תיקון יסודי שלב אחרי שלב, וזה שורש ימי בין המצרים.

תהליך התיקון מתחיל מיד **בצהרי יום ט' באב**, וזאת על ידי ההכרה בחיסרון, דבר זה גורם לתשוקה מחודשת לבניית הקשר הנכון והראוי עם הקב"ה, ולקבלת האור מחדש לפי דרגתנו הרוחנית.

ימי אלול - ימים המסוגלים לתשוקה ולחיבור נעלה זה - בבחינת "אני לדודי ודודי לי".

נמצא א"כ, שכל עבודתנו במהלך החודשים של הקיץ הוא להתאים את הנפש והרוח לקבלת האור של הנשמה, ועתה בימי האלול העבודה היא של ה"נפש" וה"רוח", לזככה מחדש בכדי ליכות באור הנשמה כראוי, ועל כך אנו מתפללים "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי", שליבנו יטהר להשפיע בחירות טובות על הנפש ולזככה.

תהליך הניקוי והזיכוך עובר דרך הארות רוחניות שהקב"ה שולח לנו דרך ה'נשמה' העליונה המאירה ל'רוח', כאשר תפקידה להרגיל את ה'נפש' לקבל הארה זו ולחיות את חייה על פיה.

רצוא ושוב

העולה מכל זה, שהעליות הרוחניות שאנו חווים בימי העליה הינם הארה הבאה ממרומים בבחינת איתערותא דלעילא, אך הם לא באמת חלק מאישיותנו - הרוח והנפש. אלא דומים הם למכשיר חיצוני המניע את המכונה, אך בוודאי הצפי הוא שהמכונה תמשיך לעבוד לאחר מכן מכוח עצמה.

ולכן תמיד אחרי הארה רוחנית גבוהה ועליה הבאה בעקבותיה ישנו סילוק של הארה זו בכדי להעמיד את האדם במטלת בנייה אישית לאור ההארה הזאת, ולאחר מכן עומד הוא במבחן מחודש לראות כמה ספג מהם לתוך אישיותו.

וזהו עומק מאמר החכם מכל אדם - "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד טז), דרכו של הצדיק מחוייבת היא בנפילות וקימות, כעין 'ירידה לצורך עליה', ובלשון הספרים הקדושים מתכנה הדבר מהלך של 'רצוא ושוב' - ה'רצוא' הוא הימים הנשגבים והנעלים, 'שוב' הוא זמן ההפנמה והחדרת הדברים אל תוככי פנימיות האדם.

אל לנו להישבר מסילוק האור הזה אלא אדרבה, עלינו להבין את התהליך הזה, ולהתכונן אליו על ידי שנכיר בעבודת הבניה שהקב"ה מצפה מאיתנו לעשות, על ידי הטמעת הערכים הנעלים שזכינו להם בימי ההארה על ידי הלכה למעשה. וכדברי הרמב"ן הנ"ל.

בהכירנו והביננו תוכן תופעה זו, ייקל עלינו להתמיד, להמשיך ולעלות בעבודת ד' ובחובתנו בעולמנו מהארה להארה שלב אחרי שלב.

ונזכה יחדיו, להארת הימים המקודשים - 'לדוד ד' אורי וישעי'.

וידעת היום - והשבות אל לבבך!

* * *

קבלות - העמדת המסגרת

🌀 היאך ניצור ונשמור את ההארה

זכינו להיכנס בשערי חודש אלול, ימי הרחמים והסליחות, ארבעים ימי רצון, ומיזמו הראשון - ראש חודש אלול, מסוגלים הימים לתשובה וכפרה. הארת ימי אלול המתחלת מ"ח הולכת ומתעצמת לקראת 'אורי זה ראש השנה וישעי זה יום הכפורים' הבאים עלינו לטובה.

ההארות הנשגבות הללו בודאי מורגשות הם בלבו של כל בן עליה באשר הוא, מי פחות ומי יותר, ומנסה הוא בכל כוחו לעלות ולהתעלות על ידיהם, נפשו חשה כי הארת השי"ת בסגולת ימי רצון אלו, מאירה אל תוכה, וחפצה היא לשנות דרכה ולשפר דרכיה.

אמנם כבר עמדנו במאמרנו הקודם על תופעת נפשנו, כי בכל פעם לאחר הארה גדולה מאת הנשמה העליונה אשר מרוממת את נפשו של האדם אל על, אזי מגיעה תחושת הירידה, הרגע בו אין בכח כלי הנפש הרגילים להכיל את עוצם ההארה והרוממות.

זמן זה שלאחר ההארה, בחינת 'רצוא ושוב' הוא, וטעמו כמבואר, כי עיקר תפקידנו הוא אינו עת ההארה, אלא אדרבה להטמיעה בתוכנו, ולסופגה אל נפשנו ואישיותנו, וזה תפקיד כל אחד ואחד, לערוך מחשבות ותחבולות היאך לשמר את הרוממות שהוכח לו שיכול הוא להעפיל אליה.

הרגשה זו אינה צריכה לגרום לתחושת עצב ח"ו כמקובל בעולם, אלא אדרבה ואדרבה, זו דרכה של עליה, 'שבע יפול צדיק' - בהכרח - 'וקם'!

וזהו מה שנאמר "שבע יפול צדיק", כמבואר בכתבי האריז"ל (ספר עץ הדעת טוב - פרשת תזריע) שבכל אדם טבועות שבע תכונות, ובכל עליה רוחנית עליו להתרומם עם שבע תכונותיו.

וכיון שבדרך כלל העלייה עדיין אינה מתאימה לאופיו, נוצרת התנגשות ובהכרח שהוא יחוזה נפילה. וכך נוצר תהליך התקדמות הכולל נפילה ובניה

מחדש, שמשמעותו היא התאמת התכונות הטבעית של האדם לדרגה החדשה שרכש זה עתה. [וזה עומק העניין של ז' שמות שיש ליצר הרע, וז' שמות שיש לגהינם, כי כל תכונה יש לה כוח קלוקל בפני עצמו ותיקון בפני עצמו]. וכך האדם נופל מתגבר וקם, נופל מתגבר וקם שבע פעמים עד שתכונותיו הגשמיות חופפות למעלותיו הרוחניות.

במאמר זה נמשיך להעמיד על זו הדרך את נתיב העליה בה נצעד.

ראשית, עלינו לברר -

היאך באמת ניתן לשמור את תחושות נפשנו מאותם זמני התעלות גם בימים בהם מסתלקת לה ההארה הנעימה והמרוממת שחווינו, וכך להבטיח את המשך דרכה של העליה במסילה העולה בהר ד'?

ועוד,

פעמים רבות אנו מוצאים את עצמנו בתחילת חודש אלול בעמדה שונה מכל הסביבה, כאשר כולם מתעלים בחשק ובהתלהבות, ומשום מה אנו חשים מנותקים וכביכול מחוץ לתמונה, חסר לנו בלהט הפנימי כדבעי, מה עלינו לעשות במצב כזה?

תוכן או מסגרת

לאור זאת נגע בשאלה אשר ימיה כימות עולם, מהי הדרך הנכונה בעבודת ד' ובחינוך צאצאינו ותלמידינו, האם להשקיע בנתינת 'תוכן' או בבניית ה'מסגרת'?

ונבאר:

ישנם המעדיפים לעולם את ה'מסגרת', קרי, יצירת הסביבה וכללי ההתנהגות שבהם חייב כל אחד ואחד לנהוג בדרכו בחיים, ולהשקיע את כל משאבינו וכוחנו בחיזוקה ובביצורה.

ומאידך, יש המשימים דגש על הבנת ה'תוכן', ולעיתים על חשבונה של ה'מסגרת', אך העיקר שייבנו ויפנימו את התוכן והמהות של המצוות ודרישות ה'.

הטוענים בעד השיטה של תוכן לפני מסגרת יאמרו בלהט, כי החינוך למסגרת גרידא הינו טיפוח החיצוניות.

על פניו, עומק הנידון הזה טמון בשתי גישות בעבודת ה':

אהבה ויראה.

ונוסיף ונבאר שבעצם זה תלוי בשני סוגי עובדי ה' -

האחד מתחבר יותר לעבודת ה' מתוך יראה,

והשני מתוך אהבה.

עומק ההבדל נעוץ בחילוק שבין עבדים לבָּנִים -

ה'עבד' יודע היטב שכל חיותו וזכות קיומו הוא מאדונו, ואם ימרה פי אדונו הרי הוא יפסיד, ואם יעשה רצונו ימשיך לקבל חיות מאדונו. אך וודאי שאין הוא מתחבר ואוהב את אדונו ואת תוכן ציוויו, אלא עושה זאת מיראת העונש או מרצונו בקבלת פרס.

לעומת זאת ה'בן', אוהב ומעריך את אביו ואת חכמתו הגדולה, וברצונו לזכות אף הוא להיות חלק והמשך לדרך אביו, ועל כן הוא שמח וחפץ לעשות רצונו בכדי להתחבר אליו עוד ועוד.

לכאורה, כאשר האדם מחובר לדבר ה' וחפץ לעשות רצונו הוא לא זקוק כל כך למסגרת חיצונית שתגרום לעשות את רצון ה', כי הוא חפץ לעשות כך מחמת אהבתו לדבר ה', ורק האדם שלא מחובר היטב לרעיון האלוקי ומאידך חושש שמא מחמת כן ישכח הוא את חובתו בעולמו ויחטא, על כן הוא נצרך למסגרת חיצונית כדי לשמור עליו לקיים את רצון ה'.

אך כל זה לכאורה.

כי באמת כל אדם בן עליה מורכב גם מבחינת 'עבד' וגם מבחינת 'בן'. דהיינו שביחס לדרגה הרוחנית שהוא עדיין לא הצליח להשיג ולהתחבר אליה הוא עדיין בבחינת 'עבד', ועושה זאת כי כך ציווה הבורא גם בלי להבין ולהתחבר, ואילו ביחס לדרגה הרוחנית שהוא הצליח כבר לרכוש בתוך אישיותו הרי הוא בבחינת 'בן'.

לשם המחשה,

אדם שלפני שנים רבות חזר בתשובה, הרי בשנה הראשונה כל שבת ושבת היה עליו להתמודד מחדש על שמירתה בכל הלכותיה ופרטיה, לאחר שנים שכבר התרגל לכך הרי בעבורו שמירת שבת כהלכתה הינו חוויה רוחנית עילאית ובלא קושי.

אך כל זה ביחס לשמירת הלכות שבת, אך בדבר שמירת דיבורו שלא יהיו דברים בטלים במהלך שבת קודש - 'ודבר דבר', הוא עדיין מרגיש רחוק, ואינו מחובר לזה מבחינה מעשית.

נמצא, כי בתחילת דרכו הרי עצם שמירת השבת אצלו היה בבחינת 'עבד', ולאחר מכן זה נהפך אצלו להיות בבחינת 'בן', וביחס לשמירה מדיבורי חול בשבת הוא עדיין בבחינת 'עבד'.

ולב יודע מרת נפשו, כל אחד ואחד יבחון עצמו בהגדרת הדברים שבהם הוא עדיין בבחינת 'עבד', ולחלק הזה הוא עדיין זקוק למסגרת חיצונית שתעגן את עלייתו המבורכת.

וכך מבואר בדברי ה"מכתב מאליהו" (ח"א עמוד 17-16 וכן בעמוד 285) שכל עוד והאדם אינו מחובר פנימית לרעיון המצווה הרי זה נחשב שהוא עושה 'שלא לשמה' - בדקות, ורק אחרי שהתמיד בעשייתה ובלמוד ענייניה מתחבר הוא לעשייה זאת ודבק בדבר ה' עד שנהפכת לו להיות בבחינת 'לשמה'.

ועל כך אמרו חז"ל (פסחים דף נ:): "לעולם יעשה אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה" כי זו הדרך לעולם, ואי אפשר לדלג על כך, כי תמיד הוא עדיין מתפעל מהדבר כדבר שהוא חיצוני ממנו, ואח"כ הוא מתרגל לזה ומשתלב עם זה עד שנהיה חלק ממנו ממש, וזה יהיה עצם שכרו בעולם הבא, כמבואר שם בארוכה.

רעיון זה בא לידי ביטוי בזהר (חלק ג דף ז:):

תו פִּתַּח וְאַמַּר, (תהלים קלג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים
שְׁבֶתֶת אֲחִים גַּם יָחֵד, זִכָּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּלָא יְהִב
לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַבְרָבָא, אוֹ לְשְׁלִיחָא, אֶלָּא
יִשְׂרָאֵל אֶחֱדָן בֵּיהּ, וְהוּא אֶחֱדָן בֵּהּוּ, (אשריהם ישראל

שלא נתן אותם הקדוש ברוך הוא לגדול או לשליח, אלא ישראל אחוזים בו, והוא אחוז בהם) ומחביבותא דלהון קרא לון קודשא בריה הוא עבדין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם. לְבִתְרָא קְרָא לֹון בְּנִים, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם. לְבִתְרָא קְרָא לֹון אַחִים, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קכב) לְמַעַן אָחִי וְרַעִי וְגו'.

בתחילה 'עבדים', העושים באימה וביראה ואע"פ שזה עדיין לא לשמה. ואח"כ 'בנים', השואפים ללמוד ולקיים את דבר ה' בכדי להתחבר עוד יותר לרצונו יתב'. ולבסוף 'אחים', להיות יחד במדור העליון, כמבואר בהמשך הדברים שם.

לאור זאת ברור הוא שבבואנו לחנך את עצמנו או בנינו ותלמידינו עלינו לאמץ את דרך התורה ולהקדים תחילה את בניית המסגרת החיצונית ואח"כ ניצוק לתוכו את התוכן הפנימי.

וכך נחזה בהביטנו בדרכה של תורה במצוות חינוך הבנים, נראה בעליל כי חובת בניית ה'מסגרת' החיצונית היא הקודמת. כאשר כל ילד פעוט אף בשעה שאיננו מבין את תוכן הדברים, נצטוונו לחנכו באמירת 'תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב', ואמו משיתה לו את ימינו על עיניו בקבלת עול מלכות שמים, כיון שבתחילה יוצרים אצלו את ה'מסגרת', ולכשיגדל ויתבגר, אט אט יוצק לתוכה את תוכן הדברים, בהשכילו והבינו אותם, לפי כוחותיו וסגולות נפשו.

ואף שבוודאי חייבים לתת לילד לחוש את רגש ההתלהבות בקיום המצוות, אך אף בלא זאת מחנכים אותו לעשייתם ולו רק בצורה יבשה שאין הוא מרגיש את תכנם.

בדרך זו היו שביארו על דרך רמז בדברי הפסוק בקריאת שמע ו'יהיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך' (דברים ו י), כי לא נאמר 'בתוך לבבך' אלא 'על לבבך', תן את הדברים על הלב, ולכשנזכה ויפתח יפלו כולם ויחדרו לתוכו!

עבודת האדם

הנה מסגרות אלו נוצרים לו לאדם משחר ילדותו על ידי הוריו ומחנכיו.

אמנם בימי הבחרות, וככל שעולה בן העליה בסולם ימי חייו, ובימי בנין ביתו, צריך הוא ליצור אותן לעצמו, ואיך היא הדרך?

כאן מקומן של ההארות הנשלחות אל נפשותינו מלמעלה באהבת ד' אותנו, אותם הרגשות שחשה הנפש שמושפעות אליה מן ה'נשמה' העליונה, אותה נשמה טהורה כבמקורה שאינה נפגמת על ידי העוונות והחטאים, גורמות לו לאדם לעשות פעולות שגורמות לו לעונג רוחני מופלא, ובעת חלוף ההארה, כאשר מתבונן הוא באותה התרוממות, ורוצה לשוב לזכות ולחוש באותן הרגשות, צריך הוא ליצור לעצמו ובעצמו את ה'מסגרת' החיצונית שתשמר הלאה את עלייתו.

וזהי עבודת ה'רוח' לקבל את הארת ה'נשמה' ולהטמיע אותה בתוך 'נפשו' של האדם, אשר בשלב ראשון הוא מתנגד לכך כי הוא אינו שש לשנות את הרגליו, אך כיון ששונה בה שוב ושוב עד שהנפש מתרגלת לכך, ואז מוצאת היא סיפוק והנאה ממשית באותה מצווה, ואינה מוכנה לעזבה בכל מחיר.

ובעינינו ראינו את גדולי הדורות איך שנפשם חשקה בתורה, עד כדי שהתייחסו למי שמפריעם מתלמודם כמי שנוטלים מהם את נפשם.

וזה עומק מה שאמר דוד מלך ישראל, (ילקוט שמעוני תהלים - פרק קנ - רמז תתצ):

"חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך". אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך לבית דירת פלוני אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות שנאמר ואשיבה רגלי אל עדותיך.

'רגליו' דייקא - אותו חלק נמוך שבגופו הגשמי של האדם, אצל דוד המלך ע"ה הפכו אך הם למשתוקקות לרוחניות, רגליו, ולא רק ראשו - הוליכוהו אל בית המדרש!

וזה מקומה של ה'קבלה', על האדם לקבל על עצמו לשמר בנפשו מעט שבמעט ממה שהובילו אותו אל תחושת ההארה והעונג הרוחני.

למשל מי שזכה והתרומם בלימוד סדר שלם ברציפות, וחש בנפשו את נועם מתיקות התורה, ינסה להחליט לעשות זאת לפחות למשך שעה בעת תחילת לימודו בימים הבאים.

ואמנם כל זה פשוט אצל מי שזכה לכך שהקב"ה האיר לו את נשמתו באור יקרות של רוממות הרוח להתעלות עם תחילת הזמן, אך עלינו לזכור שזו מתנה מאת ה', ולא להיות כאותו שוטה המאבד מה שנותנים לו.

אולם כפי שהזכרנו לעיל לא כולם זוכים להארה זו, ואם כן במה יתחילו את תהליך עלייתם.

כאן ניגש ליסוד גדול הנלמד מתוכן ימים אלו.

תקיעת ר"ח אלול - העמדת המסגרת החיצונית

ידוע עניין תקיעת השופר בימי חודש אלול, שמקורו הובא בטור (או"ח סימן תקפא):

"תניא בפרקי ר"א, בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה
עלה אלי ההרה שאז עלה לקבל לוחות אחרונות
והעבירו שופר במחנה משה עלה להר שלא יטעו
עוד אחר עבודת גילולים והקב"ה נתעלה באותו
שופר שנאמר (תהלים ט"ז) עלה אלהים בתרועה וגו' לכן
התקינו חז"ל שיהו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה,
וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר
(עמוס ג') אם יתקע שופר בעיר וגו'... ויש מי שמרבין
לומר סליחות ותחנונים מר"ח אלול".

וכבר תמה הבית יוסף, על מה הביא הטור שני טעמים, וביאר על פי דרכו.

אך השל"ה הקדוש כתב (מסכת ר"ה - תורה אור א) לבאר בפשיטות, כי תקיעת השופר של ר"ח אלול היא היא שלא יטעו אחר העבודה זרה, ולאחריה היו צריכים להפסיק, בייחוד לנוהגים שאין אומרים סליחות אלא סמוך לר"ה, אלא מפני הטעם של התעוררות לתשובה ממשיכים בכל ימי האלול.

למדנו בדברי השל"ה שתקיעת השופר דר"ח אלול, שונה במהותה משאר ימי החודש, שבר"ח היא בכדי למשוך ידינו מעבודה זרה. ובשאר ימים התקיעה היא להתעורר בתשובה.

וכן משמע מדברי הרמח"ל המובאים ב"קיצור הכוונות":

"ובראש חודש אלול כל אחד יכין עצמו לתשובה כמו
שאמרו חז"ל ומל ד' את לבבך ואת לבב זרעך ר"ת
אלול".

מצינו א"כ שיום ראש חודש אלול הוא עצמו יום ההכנה לתשובה.

וצריך ביאור, מהו עומק החילוק בין התקיעות.

ואם נאמר שעיקר העניין של תקיעת שופר שהיה בראש חודש הוא בכדי
שידעו אותו הדור ממתי להתחיל לחשב את הארבעים יום של עליית משה
רבינו ע"ה ולא יטעו עוד כבראשונה, אם כן זהו אירוע חד פעמי שהיה ראוי
לשעתו, ומדוע כל שנה אנו נוהגים בתקיעה זו, ומה תוכנה?

אלא שתקיעה זו מלמדת אותנו את הסדר הנכון בעלייתנו על דרך המלך, והוא:

בתחילה 'אני לדודי' - פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואז 'דודי לי' - ואני
אפתח לכם כפתחו של אולם!

ומה הפתח שלנו? 'סור מרע'!

וזהו שופרו של ר"ח אלול - הקורא:

משכו ידיכם מעבודה זרה!

בזה אנו מביעים לפני הקב"ה את רצוננו "לעשות רצונך חפצתי", ולמרות שעדיין
אנחנו לא חשים את ההארה האלוקית - שהיא הלא מתנה ממדומים ולא תלויה בנו,
אך את מה שתלוי בנו אנחנו עושים, וזה להעמיד את המסגרת החיצונית - לפרוש
מהחטא, ומהאפשרויות ליפול בה.

וזה ענין ה"קבלה" שאנו מקבלים על עצמנו בימים אלו.

ואז נזכה ל"דודי לי", בבחינת "השיבנו ד' אליך".

כי עיקר התשובה האמיתית היא החיבור לד' יתברך, וזה מתחיל בהארה שהוא מאיר אלינו, ובכדי לזכות לה ולשמר אותה עלינו לעשות מעשה ראשון, למרות שהוא כביכול עדיין חיצוני אצלנו ואנחנו לא בדרגה הזאת ממש.

וזהו עניינו המיוחד של ר"ח אלול, שהוא ההתחלה טרם ימי התשובה של אלול, בבחינת "יכין עצמו לתשובה".

ובזה למדנו את הדרך לקבלת ההארה גם למי שלא זכה לזה בתחילה.

**פתחו לי פתח כחודו של מחט
ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם.**

* * *

ימי רצון

מהות חודש אלול

ימי חודש אלול שאנו מצויים בעיצומם מתכננים בלשון קדמונינו 'ימי רצון' - בהם עלה משה למרום ונתרצה לו השי"ת.

מה הוא אותו 'רצון' ומה משמעותו כלפינו בעבודתנו?

אך ביותר עלינו להתבונן אל שורש הבריאה -

מה היה מקורו של חודש אלול?

דהנה חודש ניסן הוא 'חודש הגאולה', ופירושו שמשורשה של הבריאה יועד חודש זה לגאולה, ועל כן בו נגאלנו ממצרים. כן 'יום הדין' הינו 'יום הרת עולם' ועל כן בו הדין, כי בשרשו מיועד הוא להיות ה'ראשית'.

ומהו אלול?

במחשבה תחילה

בספר בני יששכר (אלול - מאמר א סימן ב) כתב הבנה חדשה מכפי שהורגלנו עד היום.

כלל גדול יש בעולמנו 'סוף מעשה במחשבה תחילה' לכל מעשה ממעשי האדם קודמים לו מחשבה בתכנון פעולתו, אך ישנו דבר הקודם למחשבה והוא - ה'רצון'.

כאשר מתעורר באדם צמא גדול, בתחילה מתעוררת בו ה'רצון' לשתות, ולאחר מכן יטכס עצה היאך ישיג את המים, ולבסוף יעשה את המעשה - הרויית צמאונו.

והנה באחד בתשרי נברא העולם.

מחויב הוא שהדבר שקדם למעשה זה, הוא רצונו של הקב"ה כביכול שיברא ויתקיים העולם לתכליתו.

וזה הגדרת הימים 'רצון'!

ומאז, בכל שנה ימי ה'אלול' הינם ימי הרצון לבריאת העולם בשנה החדשה, שכן הם בשורש הבריאה, שכל שנה הינה יצירה חדשה כנאמר בתפילת ראש השנה - 'זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון'.

בדומה לכך -

מוצאים אנו שהעולם מתחדש מידי שבוע במוצאי שבת כפי שנאמר: "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד" (בראשית א ה). נמצא שהשעה שקדמה לבריאה בפועל, היא השעה הקודמת למוצאי שבת, שהיא שעת מנחה של שבת קודש.

ובזה מתבארת שעת 'רעוא דרעוין' המתעוררת בזמן זה. כיון שזהו שיאה של עת ה'רצון' - התשוקה ליצירת השבוע הבא.

ומהי עבודתנו בחודש זה?

להתחבר אל אותו ה'רצון'!

זאת אומרת,

לרצות את אותו הרצון העליון אשר רצה הבורא כביכול בבריאתו את עולמו!

תכלית הבריאה

ואם כן, כעת שומה עלינו לברר

מהו אותו רצון?

מהי מטרת בריאת העולם?

וממנו נשכיל מה מטרת ורצון הבורא יתברך בחידוש העולם בכל שנה ושנה.

הנה דברים אלו ארוכים מארץ מידה הם, ונתבארו בהרחבה בספרי הקדמונים, אך לפי מיעוט הבנתינו ננסה לפרוש יריעה זו בקוצר אמרים ובשפה ברורה.

עולמנו הינו 'עולם השקר' ולעומתו הקב"ה הינו 'אמת' בעצמותו.

בתפילות ימים נוראים אנו אומרים: "כי אתה אלוקים אמת, ודברך אמת, וקיים לעד", ביאור הדברים הוא, שאמת בעצמותה הינה דבר נצחי שאינו משתנה לעולם, ולמשל, הבנין הגבוה בעולם אינו נצחי בתואר זה, כיון שכן הוא עד שייבנה גבוה ממנו, וכך בכל מציאות שהיא ברת מעלה רק יחסית לדבר אחר, אך אמת אבסולוטית אינה משתנה לעולם.

וזהו

"כי אתה אלוקים אמת, ודברך אמת" - אתה ותורתך, וממילא הינך - "קיים לעד"!

וזהו מילת א - מ - ת.

תחילה אמצע וסוף של אותיות האלפא ביתא, כיון שהינה נצחית ושלמה מתחילת העולם ועד סופו לנצח נצחים.

וזהו 'היה הוה ויהיה'.

מאז ומעולם, ועד עולם, דרך עולמנו שלנו - קיים לעד.

כדי להתחבר לאמת הזו ולהיות נצחי כמוה, עלינו להתחבר לתורה ולקיים את מצוותיה.

או אז כל סברא של תורת אמת שנספוג לקרבנו, תחבר את הגיונו לעוד חלק ממצאות אמיתית ואינסופית שאינה משתנה לעד.

וכך כל מצוה ומצוה שנקיים תחבר אותנו לאמת הנצחית.

אמת מארץ תצמח

על פי זאת יבוארו לנו דברי חז"ל במדרש:

"אמר רב סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות, מהם אומרים 'אל יברא' ומהם אומרים 'ברא'." הדא הוא דכתיב, 'חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו', 'חסד' אומר 'ברא', שהוא גומל חסדים, ו'אמת' אומר

'אל יברא, שכולו שקרים'. 'צדק' אומר 'יברא, שהוא עושה צדקות', 'שלום' אומר 'אל יברא, דכוליה קטטה'. מה עשה הקב"ה? נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב 'ותשלך אמת ארצה'. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה 'ריבון העולמים, מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ', הדא הוא דכתיב 'אמת מארץ תצמח' (בראשית רבה ח ה).

ולכאורה קשה

מהי משמעותה של השלכת האמת לארץ,

ומה פשר הפסוק "אמת מארץ תצמח" (תהלים פה יב).

אולם לאור הדברים שביארנו לעיל עולה הבנה פשוטה בדברי המדרש.

הקב"ה הניח אותנו בעולם השקר והשליך את האמת משמים לארץ, כדי ש"אמת מארץ תצמח", כלומר שעל ידי התורה שנלמד ונקיים כאן בעולם החומר השקרי, תתגלה האמת במלוא תפארתה מול הבל השקר ועליבותו. 'העולם' הוא מלשון 'העלם'.

בעינינו הבשריות אי אפשר לראות לכאורה את הקב"ה בעולם, כיון שעל פניו נראה כי כל העולם מתנהל על פי דרך הטבע.

מידי יום אנו רואים אנשים הולכים, רצים ועמלים להשיג את פרנסתם, כביכול זו הדרך לקבל מנת חיים כאן בעולם. זהו עולם האשליה והשקר.

אך בד בבד מתקיים בעולם הזה, עולם אחר עשיר בעשיה אמיתית.

כל יהודי שמניח תפילין בכל בוקר מגלה אמת בעולם.

מדוע הוא עושה זאת במקום לצאת עם שחר לעבודת יומו ככל שאר מילארדי אנשי העולם?

רק מחמת דבר אחד, רק משום ש"הוא אמר ויהי"!

הקב"ה ציווה ואנחנו עושים, ועל ידי כן אנו מבטאים את דבר ה' בעולם ויוצרים קידוש השם.

זהו התהליך של גילוי אור האמת בתוך עולם השקר. ותהליך זה נעשה כל העת על ידי כל יהודי ויהודי ששומר תורה ומצוות.

והאמת - מארץ תצמח!

מגלים את האור

בעסקנו בתורה הקדושה, אנו יכולים לחוש ולהשיג את האמת שבה, את דבר ד' הגנוז בדף הגמרא, את ה'דברך אמת וקיים לעד' שבסוגיא, והדרך לכך היא באמצעות דברי התנאים האמוראים, בראשונים ובאחרונים, אשר דרכם עובר עד אלינו האור הגנוז בתורה, וכך זוכים אנו ומגלים את ה'אמת' שבתורה!

וזהו לימוד 'תורה לשמה' -

לדעת את האמת הנצחית, האמת האלוקית, הטמונה וגנוזה בתורה.

ועל כן כשאנו עומדים לפני חידושה של הבריאה, עלינו להתחבר לרצון הבורא בבריאה.

דהיינו לגלות את האור האמיתי - אור ה'דברך אמת וקיים לעד' בעולם.

וזהו כל רצונו בעולמו, שאנו נעמול ונחשוף בתוככי ה'העלם' את מציאות ד'.

והנה, לכל שנה ושנה יש ייעוד מיוחד לו בגילוי אורו הגדול, עד לתיקון השלם - לתקן עולם במלכות שד-י וכל בני בשר יקראו בשמך.

ומה תפקידנו?

לנסות ולהימנות על לגיונו של מלך, להיות שותפים כביכול למעשה בראשית

של השנה הבעל"ט, לרצות ולשאוף - 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי'.

את אותו רצון של גילוי ה'אמת' בעולם, אליו אנו מייחלים ומצפים!

זהו חודש אלול - ימי רצון!

ומיד לאחר מכן ישנו יום אחד מיוחד בשנה הנקרא 'אור',

'אורי זה ראש השנה', זהו יום חידושו של העולם.

ועל כן זה כל עבודתו של ראש השנה, וזה כל תפילתנו בו -

‘מלוך על כל העולם כולו בכבודך’

‘אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם’!

כי זו מטרתה של הבריאה, גילוי אור ד’ בה, והכרת כל יושבי תבל במלכותו יתברך.

ומיום זה מושפע עלינו אור ד’ לכל השנה כולה.

כשזוכים ועובדים כראוי את עבודת הימים, תתעצם בנפשותנו הארת אור פני ד’ אל כל ימות השנה החדשה.

להגדיר מחדש את תכליתנו ושאיפתנו

ועתה ניגש אלינו,

מלאים הם חיינו בניסיונות ובתהפוכות, מהי תקנתנו?

להעמיד לפנינו תכנית מסודרת ומטרה אליה אנו שואפים להגיע.

אם לא נכיר את מטרתנו, או גרוע מכך, אם נכיר, ולמרות זאת נעדיף לבחור בדרכים אחרות שהם מרחיקות אותנו ממנה, הרי שאינינו ממלאים את תפקידנו בעולמנו.

וכאותו אדם שיעמוד בתחנת הרכבת, ובמקום לבחור את הרכבת המובילה אותו אל מחוץ חפצו, יבחר ברכבת הנוחה ביותר, המעניקה לו את הנאות העולם בשעת הנסיעה, ולא ישים אל ליבו כי נוסעת היא אל קצהו האחר של העולם...

כן הוא האדם לפעמים,

בוחר הוא בתחילה את חיי הנוחות וההנאות, בלא לשים ליבו אל יעדה ותכלית של הדרך בה בחר!

אך ישנו ענין נוסף בהעמדת היעוד והמטרה לנגד עינינו.

והיא,

הכרת גודל המשימה המוטלת על כתפנו, בהכירנו את חלקנו בתיקונו השלם של העולם.

כביכול על פינו הקט יפול דבר, אם תושלם מלכות ד' בבריאה, אם יתגלה אורו בכל העולמות, אזי תתלהט נפשנו בעבודתה - עבודת ד' בעולם.

ואף לזאת נעמיד משל,

מאדם שנתמנה על ידי המדינות השולטות בעולם להעביר ביניהן ידיעות סתר שבהן תלוי כל שלומו הגשמי של העולם. אם לא יחוש בחשיבות מעשיו, הלוא במהרה ירגיש עצמו כבלדר פשוט, ולא ימלט שביום מן הימים תאבד ממנו אחת מן האגרות שנצטווה להעביר וכדו'.

אך אם ישכיל ויבין שבידיו דברים הרי גורל לקיום האנושות כולה עלי חלד, הרי ישמור עצמו מכל משמר, ואדרבה יחוש שליחות עזה כי בידו אחוזים חיי כל אנשי העולם.

ואם כן בגשמיות, הלוא ברוחניות יגדלו הדברים לאין ערוך.

כשנכיר ונדע שכל מטרתנו בעולמנו, הינה לגלות את אור ד' בבריאה, שזהו רצונו יתברך בבריאת עולמו.

והדרך לזאת, היא בלימוד התורה לשמה, ובעשיית המצוות לשם עושיהן.

אזי נזכה שתתגבר בנו בכל פעולה ופעולה מעבודתנו, אש הקודש לעבודתו יתברך.

אך קודם לזה,

יתבונן בעצמו ויקבע בנפשו, מהי מטרתו ותכליתו בעבודת ד'?

איזה יעד עלי לבחור ומה הדרך המובילה אליו?

ובקבעו זאת בגופו ונפשו, כי כל ייעודו ותכליתו הוא גילוי רצון ד', וזה כל עסקו בתורה, וכל מעשי מצוותיו, אזי יזכה להתחבר אל האמת הנצחית, קודשא בריך הוא שחותמו אמת.

'ודברך אמת וקיים לעד'

* * *

הכנה לסליחות

תכלית אמירת הסליחות

במוצאי שבת קודש שלפני ראש השנה יחלו לפי מנהג אשכנז בבקשת ה'סליחות'.

והשאלה צפה מאליה בתוככי לב עובדי ד' -

מהי דרך העבודה שייחדו לימי ה'סליחות'?

ומה עלינו להשיג דרכם בעבודת הימים הנוראים?

הנה ב"משנה ברורה" (סימן תקפ"א סק"ו) מובא כי אחד הטעמים שלפיו בקשת הסליחות מתחילת ארבעה ימים לפני ראש השנה הוא:

"שכן מצינו בקרבנות שטעונים ביקור ממזם ד' ימים קודם הקרבה, ובכל הקרבנות בפרשת פנחס כתיב 'והקרבתם עולה' ובראש השנה כתיב 'ועשיתם עולה', ללמד שבראש השנה יעשה אדם עצמו כאילו מקריב את עצמו, ולכן קבעו ד' ימים לבקר כל מומי חטאתו ולשוב עליהם".

מצינו בזאת כי בימי אחריתה של שנה, עלינו לתור ולחפש בנבכי מעשנו, האם יש בהם מומים ולתקנם - 'נחפשה דרכנו ונחקורה ונשובה עד ד'".

אך לכאורה בהיטנו בנוסח סליחותינו, נמצא בהם בקשות ותחינות, כאב על מצבנו בגלות, דברי תוכחה, רצון לשוב אל השי"ת.

אך היכן הוא ה'ביקור', החיפוש, החקירה והדרישה אחר מומי נפשנו שהינו אחד הטעמים העיקריים שב'סליחות', נעדר הוא לכאורה מתוכנן?

כדי לענות על תמיהה זאת, רצוננו לעמוד בס"ד על מהותן של הסליחות.

אתאנו על שמך

בפתיחת הסליחות מידי יום, אנו פונים לקב"ה בבקשה מיוחדת ואומרים:

"הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך, הנשמה לך
והגוף שלך ה' עשה למען שמך, אתאנו על שמך ה'
עשה למען שמך, בעבור כבוד שמך כי קל חנון ורחום
שמך, למען שמך ה' וסלחת לעווננו כי רב הוא".

קרי, כי כל תוקף בקשתנו לפני הבורא ית"ש הנו מכח טענה זו -

'עשה למען שמך ... למען שמך הוי"ה וסלחת לעווננו'.

שם הוי"ה, אשר שם זה מבטא את היותך חנון ורחום, ומכחו אנו באים לבקש
ולהתחנן לפניך - 'וסלחת לעווננו כי רב הוא'.

ובכדי להבין ולהשכיל במהות בקשה זו, עלינו לנסות וללמוד את מהותו של שם זה
של הקב"ה -

שם הוי"ה - מידת הרחמים.

כי הרי שמותיו של הקב"ה, אינם כינויי שבח שונים, אלא הם מבטאים גילוי
של אופני הנהגתו יתברך בעולם עם ברואיו, ובכל אחד ואחד מהם מתבטאת
הנהגה מסויימת.

ועל כן עלינו ללמוד מהי אותה הנהגה שבגינה אנו מתחננים -

'עשה למען שמך'?

כבר נתבאר במאמרנו הקודמים, כי בכל מעשה מצוה שעושה האדם בעולם, תכלית
העשה היא לגילוי כבוד השי"ת בעולם, ושזוהי תכליתה של הבריאה ורצון יוצרה,
בגילוי אור האמת בעלמא דשיקרא.

ולעומת זאת בכל חטא ועוון, הרי בפעולתו של האדם שמתנגדת לדבר ד', הרי הוא
מגביר את השקר בעולם, בהכחישו כביכול את מציאות ד' בבריאה, רח"ל.

ואם כן, נתמה מאד -

כיצד מעיז החוטא לבוא ולדרוש מאתו יתברך - 'עשה למען שמך' - הוי"ה!

האם אחרי שפגמת בבריאה ויצרת קלקול נורא, רצונך לחסות בצילה של מידת הרחמים?

מהיכן נוטלים עוז לבקשה שכזאת?

נתאר זאת לעצמנו במשל:

מנהל מוסד חינוכי שבו תלמידים רבים, ויצא שמו לתהילה כמחנך ותיק המעמיד את סדרי מוסדו כיאות, ומצמיח פירות לתפארה, והנה ביום מן הימים היה חניך במוסד שעשה ככל העולה על רוחו ללא כניעה לאף כלל מכללי המקום, עד שהגדיש סאתו, אותו תלמיד היה בנו של המנהל...

אך אביו בידעו את טובת בנו וטובת המוסד החליט להרחיקו למרות צערו הגדול.

ועתה, לוי יבוא הבן הסורר ויטען, הלוא בהרחקתי ייצא לך שם כמי שאינו מרחם על בנו, וייפגע שמך הטוב? הרי האב יענה כנגדו, לא הותרת לי כל ברירה, באשר טובתך החינוכית וטובת המוסד מחייבת אותי לנקוט בצעד קשה שכזה, ואין מנוס מביצועו!

וזו הטענה המופנית אלינו,

הלוא במעשנו גרמנו לפגם נוראי בבריאה, ולא עמדנו בחובתנו בה, ומה לנו לפנות אל רחמיו של הקב"ה ולבקש את סליחתו - 'כי קל חנון ורחום שמך', הרי על אף רחמיו הגדולים, כרחם אב על בנים, מחויבת היא הבריאה להמשיך, ואין מציאות שיוותר בה מי שפוגע בעצם קיומה?

שהלא זהו מהות ה'חטא' - מציאות הפוגמת בעצמותה של הבריאה, אם כן, היאך רצוננו ממנו שחותמו אמת, שיוותר כביכול על עירוב השקר והגברת השפעתו השלילית על הבריאה, ולמחר ישוב החוטא ככלב השב על קיאו?

מכאן נצא ונבין בראשית הדברים, כי אין במידת הרחמים משום ותרנות כלל וכלל!

וכבר אמרו חז"ל (בבא קמא נ ע"א) -

"אמר רב חנינא, כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרוך הוא, יותרו חייו, שנאמר הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט".

הוה אומר, כי הצור תמים פעלו - חותמו אמת, ואין מקום לויתור בבריאה כלל!

אם כן, ודאי שהחוטא מחוייב לתקן את פגמו בעולם.

ושבה תמיהתנו ביתר שאת -

מהי מידת הרחמים שבה אנו מבקשים מאתו יתברך 'וסלחת לעווננו'?

∞ היה הוה ויהיה - מהלך

רצוננו ליכנס קצת בס"ד לעומקן של דברים -

השם שמסמל את מידת הרחמים הנו כידוע - שם הוי"ה, שם זה מכיל בתוכו ובמשמעותו - 'היה הוה ויהיה'.

הנה בפשוטן של דברים נאמר בו שהשי"ת הינו נצחי, אך לזאת היה ניתן לכנותו בשם 'נצח', ומה התווסף כאן בפירוט העבר הוה והעתיד?

אלא וודאי נאמרה בשם זה משמעות פנימית ועמוקה יותר, והיא, שלבריאת השי"ת יש דרך מחושבת ומסודרת,

'היה' - ישנה נקודת מוצא בראשית הבריאה,

'יהיה' - יש יעד ותכלית בתיקון השלם,

'הוה' - ישנו מסלול מנקודת המוצא ועד ליעד.

שם הוי"ה מורה על תכנית מפורטת שבה מנהל הבורא את עולמו מראשיתה ועד לתכליתה שהוא גילוי אור האמת בתוככי השקר, עד התיקון השלם לעתיד לבוא.

והנה גילו לנו חז"ל כי בתחילה עלתה במחשבה לפני השי"ת לברוא את עולמו במידת הדין, ראה שאינו מתקיים, שיתף עמו מידת הרחמים.

ביאור הדברים,

כי שורת הדין מחייבת שכל אדם ואדם יקבל שכר ועונש על פי מעשיו, ואם הוא עושה מעשים שלילים בפלים שקיבל מאת בוראו, ותוצאתם הינם

פגיעה בו ובתכלית בריאתו, אזי מחויב מצד הדין שיישללו כלים אלו ממנו ותופקע זכות קיומו בבריאה.

אך ראה השי"ת שאין העולם מתקיים באופן כזה, כי כדי שהאדם יבחר בטוב חייב להיות לו אופציה ואפשרות לבחור ברע, ועל כן יצר לב האדם רע מנעוריו, וממילא אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא. ולו העולם יתקיים אך ורק בהנהגת מידת הדין העולם לא יגיע אל תכליתו, ולכן שיתף את מידת הרחמים - שם הוי"ה - שעניינו הוא להביא את העולם אל תכליתו, ועל כן אם התרחשה סטייה ממסלולו של העולם, יש צורך בחישוב מחדש כדי להגיע אל מטרתו.

אך וודאי שאין כאן כלל וכלל כוונה לויתור בכל אופן שהוא, שהרי העולם צריך להגיע אל תכליתו וייעודו בסיום המהלך.

ברית שלש עשרה - י"ג מדות של רחמים

בכל מהלך הסליחות שבים אנו שוב ושוב, על י"ג מדות של רחמים' ומבקשים אנו 'זכור לנו היום ברית שלוש עשרה', ועלינו להבין

מה סגולתן וכוחן של י"ג מידות אלו?

ומשום מה נתכנו 'מידות של רחמים'?

בתחילה נבין עניינה של 'ברית' אשר שונה היא מ'הסכם' במהותה,

הסכם הינו כשותפות בין שניים שמטרתם משותפת בדבר אחד, ולשם כך עורכים הם הסכם ביניהם, בכל זמן שתהיה מטרתם קיימת, תתקיים שותפותם, אך ברגע שאחד מהם תתבטל אצלו אותה מטרה, תפורק השותפות,

שונה בתכלית היא ה'ברית', שפירושה, הסכמה נחושה ותמימות דעים בין שני הצדדים, שלעולם לא ייפרדו זה מזה עדי השגת היעד, ואם האחד יחלשו כוחותיו, מתחייב השני להכריחו עד שתושג המטרה, כי 'ברית' נצחית היא ואינה בטלה לעולם!

משום כך מכונה עשיית ברית בשם 'כריתת ברית', כי עניינה הוא שבירת העצמיות בכדי להתגבר על כל המכשולים והקשיים העלולים לצוץ במהלך הדרך אל המטרה המשותפת.

'ברית' הינה אחדות מוחלטת של שני הצדדים אשר הופכים כביכול לבחינה אחת שאינה יכולה להתפצל ולהתפלג.

לאור זאת מובן המספר שלוש עשרה המתקיים בברית י"ג מדות הרחמים, וכן בברית מילה שהגמרא מציינת את מעלתה שנכתרה עליה י"ג בריתות (שבת דף קלב.). וזאת משום שתיבת 'אחד' ותיבת 'אהבה' עולות בגימטריא לשלוש עשרה, ועניינה של כריתת הברית הוא שבירה של החלק המפריד בין שני הצדדים בכדי להגיע לאיחוד ולמיזוג שלם.

כדי לזכות לברית נחוצה 'אהבה' השייכת אצל שניים המתלכדים לאחד. ולכן שמירת הברית תלויה באהבה שבין השניים כמאמר הכתוב:

"וידעת כי ה' אלוך הוא האלוקים הקל הנאמן שומר הברית והחסד לאוהביו ולשמרי מצותיו לאלף דור"
(דברים ז ט).

משום כך הקב"ה כרת ברית עם אברהם אבינו שנקרא 'אוהבו', כפי שנאמר: "זרע אברהם אוהבי" (ישעיהו מא ח), כאשר היעד הנרצה בברית זו היא נתינת ארץ ישראל לזרעו, כמבואר בהרחבה בפרשת ברית בין הבתרים.

אך לשם כך עלינו לקבל את התורה ולקיים את מצוותיה באופן מושלם עד לתיקון השלם בביאת הגאולה השלמה.

ולדאבוננו עדיין לא התקיימה תכלית ברית זו במלואה.

את הברית הזאת חזר הקב"ה וכתר עם כלל ישראל במעמד הר סיני, כפי שנאמר:

"ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל הדברים האלה" (שמות כד ז ח).

וכן בפרשת כי תבוא לאחר פירוט הקללות לעוברי רצונו נאמר בתורה -

"אלה דברי הברית אשר ציווה ה' את משה לכרות את
בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם
בחורב" (דברים כח סט).

נתכנו הקללות - 'דברי הברית'.

ולכאורה הדבר תמוה,

שהרי הן דברי פורענות כנגד כלל ישראל?

וביותר יקשה מפירושו של רש"י על דברי הפסוק "מלבד הברית אשר כרת אתם
בחורב", שאין הכוונה לברית המוזכרת בסוף פרשת משפטים במעמד הר סיני, אלא
לקללות שבפרשת בחקותי.

והדבר תמוה שבעתיים, מדוע הקללות הקשות והנוראות מכוונות בשם
'ברית'?

אלא שהם הם הדברים,

לו יצויר שהיה זה רק הסכם גרידא שלא חלה עליו משמעותה הייחודית של
'ברית', ברור היה כי באותה העת בה ישראל היו מפרים חלילה את חוקי
הברית, הקב"ה היה נוטש את ההסכם שלא היה כְּדָאֵי עבורו עוד.

אך מאחר שהיתה זו 'ברית', הקב"ה התחייב כביכול שנגיע בסופו של דבר
לקיומה. ואף אם באמצע הדרך התרשלנו או שכחנו את חובתנו, מן הדין
שיזכיר לנו את מטרתנו באמצעים שונים, לפעמים בכאב קל ולפעמים אף
ביותר מכך, כמובא בארוכה בפרשת בחוקתי, בפרשת כי תבוא ובפרשת
האזינו.

ואלו הם הקללות - המשיבות אותנו לתפקידנו וייעודנו - 'דברי הברית'!

כאשר האדם חוטא, הוא אינו עומד בהסכם ומפר בזאת את הברית שכרתנו עם הבורא.
ואשר על כן מדת הדין תובעת להשבית את השפעת החיים מן החוטא שפוגם בייעודה
של הבריא.

ומה נענה ביום הדין?

באיזה כח ובאיזו טענה נוכל לשכנע את ריבון כל העולמים לתת לנו עוד הזדמנות?

לשם כך נתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח ציבור, והראהו למשה את סדר התפילה באמרו:

"כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם" (ראש השנה יז ע"ב).

מהו אותו סדר?

כשישראל עושים כסדר הזה, נזכרים הם בברית ורואים את אהבתו העצומה של הקב"ה שעושה הכל לבל ידח ממנו נידח.

על ידי כך הם מתעוררים להתקשר מחדש לקיום הברית, ובעקבות זאת הקב"ה מוחל על חטאיהם.

אין זה וויתור חלילה, אלא מחילה שמשמעותה צחצוח וניקוי כל מה שנפגם בקשר שבינינו לבין הקב"ה שנוצרה כתוצאה מהחטא.

ומעתה ניתן לחשב את המסלול מחדש להצלחת קיום התכלית הרצויה.

עלינו לדעת, כי עיקר התשובה שעלינו לעשות בימים אלו, הוא לחזור ולשוב ל'ברית' -

בתחילה על ידי התבוננות במהות הברית שבינינו לבין הקב"ה,

ולאחר מכן על ידי ביקור עמוק באישיותנו ובחינה עד כמה אנו מחוברים לברית הזו באמת.

שם הוי"ה - גילוי מדת הרחמים

לאור הדברים שביארנו, נבין היטב מדוע שם הוי"ה הוא המבטא את מידת הרחמים.

כי כאמור הוא המסמל את היותה של הבריאה, בדרך מחושבת וסלולה מראשית ועד אחרית - היה הווה ויהיה!

דוד המלך מתאר במזמור צ"ו את הודו ותפארתו של גילוי כבוד ד' בבריאה לעתיד לבוא. ובסיומו אומר:

"ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו. יעלוז
שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער. לפני ד' כי
בא כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים
באמונתו" (תהלים צו, יא-יג).

והדברים מתמיהים - ישמחו, תגל, יעלוז שדי, ירננו, על מה -

כי בא לשפוט!?

וכי ראינו אדם הנידון למשפט שמרקד בדרכו אליו?

בדומה לזאת מצינו בדברי חז"ל על אדם הראשון, שלאחר שנענש על ידי הקב"ה החל לרקוד.

והוא במדרש, (ויקרא רבה כט א):

"באחד עשר נידון, בשנים עשר יצא בדימוס (בריקוד).
אמר הקדוש ברוך הוא לאדם 'זה סימן לבניך, כשם
שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך
עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני
בדימוס, אימתי? בחודש השביעי באחד לחודש'."

ומה מקום לאותו ריקוד?

ביאורן של דברים הוא -

אין תכליתו של המשפט לעונש חלילה, אלא לשים את האדם מחדש על
מקומו וייעודו, היאך ימלא אותו עד לתיקונה השלם.

ועל כן יחסנו ליום הדין צריך להיות "כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח, י). כאותו
חולה הממתין לדברי רופאו שיקבע את דרך רפואתו, ונכון הוא לכל קושי שיושת
עליו, אך חייו יהיו לו לשלל, ומקבל הכל בשמחה ובאהבה, בידעו שבכך ישוב לאיתנו
כבראשונה.

נשית ליבנו לכך שר"ת המילים "ישמחו השמים ותגל הארץ" - שם הוי"ה.

מכיון שזה תכנון ומהותו של שם הוי"ה, על ידיו זוכים אנו לשוב את מקומנו בתכלית הבריאה, ומכאן השמחה הגדולה, כמבואר.

ועל כן אנו מבקשים אנו בסליחות "אתאנו על שמך הוי"ה" -

אתה מהווה את הבריאה מתחילתה ועד סופה, אתה היה הווה ויהיה, אתה הוא זה שיש לו תכנית ברורה למהלך הבריאה, ואתה הוא זה שיכול להתוות מסלול חדש לפושעים הרוצים לחזור לבריתך.

ולכן מבקשים אנו ממך כעת שנוכח להיות חלק מהתכנית הזאת. אין ברצוננו חלילה לעזוב אותך אף לא לרגע. ולכן אף אם חטאנו וסטינו מהמסלול, החזר אותנו אליך בכל דרך אפשרית, כדי שנוכל להמשיך לעלות בדרך ד'.

"השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם".

לאור זאת נשכיל ונבין את פתיחת הסליחות וסיומן בקדיש - "יתגדל ויתקדש שמיא רבא".

וזאת משום ששמו הגדול הינו שם הוי"ה (תוס' ברכות ג. ד"ה ועונין ובראשונים שם).

ובכך אנו מבקשים ממנו יתברך - 'כל רצוננו ושאיפתנו הינה אך ורק שיתגדל ויתקדש שמיא רבא'!

עבודתנו באמירת הסליחות

עתה נשוב לתמיהה שעמה פתחנו בראש דברינו, על חסרון מעשה ה' ביקור' בנוסח הסליחות.

אך להמבואר למדנו,

כי יש בבקשתנו, ובאמירת י"ג מדות של רחמים, רצון לחזור אל הברית שנכרתה עמנו ע"י השי"ת.

ככל שנעמיק בזה יותר, נתור בנבכי לבבנו מה מונע אותנו מחיבור לברית זו, עד כמה באמת כואב לנו חסרון כבוד ד' בעולם, שזו עיקר תכליתנו ועבודתנו.

וככל שנתחבר לזה יותר ויותר, נוכל לבקש מאתו יתברך שישיבנו אל מקומנו בתכלית הבריאה, ונקבל חיים טובים ללא חטא.

וזהו בימי ה'רצון' של אלול בהם מתגלה רצונו של הבורא בבריאת השנה החדשה הבעל"ט, [כפי שנתבאר במאמרנו הקודם].

כעת בימי הסליחות אנחנו ממשיכים להתקדם בהתקשרותנו לרצון ד' על ידי שאנחנו מכניסים את עצמנו לברית, ומתחייבים להיות חלק מלגיונו של מלך ולעשות את כל אשר לאל ידינו כדי להמשיך את ברית אבותינו הקדושים.

ועל ידי כן נזכה להתגשמות הפסוק הנאמר בסוף פרשת הקללות (ויקרא כו, מב) שאנו אומרים אותו בסיום הסליחות -

**"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף
את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור"**

* * *

הכנה לעבודה ראש השנה

אימתי היא שעת הדין?

בעוד שעות ספורות נעמוד ביום הדין.

בכדי להיערך אליו כראוי ולהפיק ממנו את מלוא התועלת, עלינו ללמוד את מהותו.

כי ככל שנבין מהו עיקרו של היום, כן נוכל להקדיש את כל כוחותינו ומשאבינו כדי להגיע לעיקר תכליתו.

הנה המצווה היחידה שהצטוונו הה בתורה הקדושה המיוחדת לראש השנה הינה תקיעת שופר, ומשמע שזו היא עיקר העבודה ביום הדין.

ואכן כך ייסד לנו מרנא אור ישראל מסאלנט זי"ע כי בעת התקיעות הוא זמן הדין, והוא כזמן כניסת הכהן הגדול לפני ולפנים, ועל כן נאסר בו קרן פרה המזכרת את חטא העגל, כזהב בקודש הקדשים.

וזה לשון קדשו:

"לעת דין הגדול, היא עת תקיעת שופר בראש השנה, אשר האדם נזכר ונשפט על מעשיו. והוא בעת הלזה נדמה לכהן גדול בעת שנכנס לבית קודש הקודשים, כמאמר חז"ל 'שופר בראש השנה כיון דלזכרון הוא כבפנים דמי', עיין שם".

ויש לתמוה,

מהי הראיה מהיות שעה זו כ'לפני ולפנים' לכך שהיא עת הדין?

וביותר, שלכאורה נסתר דבר זה מדברי חז"ל במדרש (ויקרא רבה כט ד):

"אמר רב יאשיה, כתיב 'אשרי העם יודעי תרועה',
וכי אין אומות העולם יודעים להריע, כמה קרנות יש
להן, כמה בוקינז יש להם, כמה סלפירגסי יש להם,
ואמרת 'אשרי העם יודעי תרועה'?
אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא
עומד מכיסא הדין לכיסא רחמים ומתמלא עליהם
רחמים והופך להם מידת הדין למדת רחמים".

הנה לנו שהשופר הוא ההופך דין לרחמים.

כלומר קודם לתקיעת שופר כבר ישב הקב"ה על כסא דין, ועל ידי התקיעות
הוא רק עובר לכסא רחמים.

ואיך יתיישבו דברי הגרי"ס שתקיעת שופר עצמו הוא עת הדין?

ליישובן של דברים, עלינו לנסות ולהיכנס לעומקן של התקיעות ומהותן בס"ד.

תמליכוני - בשופר

בדברי קדמונינו נמנו טעמים רבים למצות תקיעת שופר (כמובא במחזור לפני התקיעות
בשם רס"ג), אלו ואלו דברי אלוקים חיים, ובוודאי שאין כאן מחלוקת מהותית, כי מהות
תקיעת שופר אחת היא -

החרדת הלבבות, כלשון הנביא (עמוס ג ו) אם יתקע שופר בְּעִיר וְעַם
לֹא יִחְרְדוּ.

ומשמעותה היא זעזוע האדם ויציאה מאדישותו אל דרישות האמת ממנו.
אלא שיש בזה רבדים ועומקים שונים בהשפעותיה.

נתמקד בדברי חז"ל אשר בגמרא בראש השנה (טז ע"א) שהקב"ה אומר לישראל,

"אמרו לפני בראש השנה מלכויות, זכרונות ושופרות,
מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה
זכרוכם לפני לטובה, ובמה בשופר"

כלומר, המלכויות והזכרונות נעשות בשופר.

ראשית, רצוננו להבין את ענינו של השופר בהמלכת המלך.

מבואר בתנ"ך, כי בעת מינוי מלך היו תוקעים בשופר, ככתוב אצל שלמה המלך (מלכים א, א לד):

"ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל ותקעתם בשופר ואמרתם יחי המלך שלמה".

ויש להבין, מה ענין תקיעת שופר למינוי מלך?

הנה בימי קדם עת היו שלטונות מלוכה בעולם, היה לו למלך סמכות עליונה שהינה כבעלות מוחלטת על כל נתיניו. המורד בו, הומת מידית ללא משפט וללא טענות ומענות.

דבר זה הכריח את כל אנשי המדינה לקבל עליהם את עול מלכותו, בקיום כל רצונותיו ושאלותיו ודרך ההנהגה אשר ביקש להנחיל לעמו.

נמצא אם כן, שבהמלכתו היתה הקריאה 'יחי המלך' כוללת ביטול גמור כלפיו, וקבלת מרותו באופן מוחלט, לשבט ולחסד.

זהו נעשה על ידי קולו של השופר, המחריד לבבות, ומחדיר לתוכם כי חייב להיות שינוי בעצמיות כל אדם, מאחר והתמנה כאן 'מלך' שהוא הבעלים על עמו ובו תלויים כל חיי נתיניו.

זו היא קבלת המלכות שבראש השנה בעת תקיעת השופר, הכרזה ברורה כי כל אשר יאמר וירצה מלכנו נעשה, אנו קנויים וכנועים לו לבלתי עבור על אחת תרי"ג מצוותיו בשום אופן.

אין לנו אמת ומציאות אחרת מאמיתת התורה ודרישותיה.

זו היא 'קבלת עול מלכות שמים'.

ולאור זאת שזוהי האמת היחידה הקיימת, כל הבריאה כולה מחוייבת להכיר את מלכותו, שהינה יסוד הבריאה והוייתה, וכתפילתנו - 'ידע כל פעול כי אתה פעלתו'.

'שתמליכוני עליכם - ובמה? בשופר'!

כפנים דמי

כעת נתבונן באירוע המקביל לתקיעת שופר -

הכניסה של הכהן הגדול לבית קדשי הקדשים.

בזוה"ק כתוב כי ישנו חילוק בין נבואת משה אדון הנביאים לשאר הנביאים -

כל הנביאים בעת קבלת נבואתם היו נופלים ונחלשים מעוצם האור הגדול בגילוי השי"ת,

ואילו משה רבינו שנאמר בו 'במראה ולא בחידות' עמד בשעת הנבואה.

הנפילה באה להמחיש, את אי היכולת להכיל את קדושת דיבור הקב"ה אל עבדיו הנביאים.

תחושה שכזאת בועיר אנפין ניתן לנו לחוש בעת כניסתנו למעונו של אדם גדול, שריד לדור דעה, שיכולה להביא לפחד נורא, מן השלימות האופפת את מי שקידש עצמו וגופו.

הרגשת זיע זו נובעת מתחושת הפער העצום ברמת הקדושה והטהרה הקיים בינינו לאותו צדיק.

עתה, נתאר לעצמנו, את כניסת הכהן הגדול לפני ולפנים, ביום הקדוש יום הכפורים - אחת בשנה, שם נמצא ארון הברית ובו התורה שניתנה בסיני, שם מקום האמת האלוקית הצרופה ללא כחל וסרק, וכל שקר ולו הקטן ביותר אין לו מקום עמידה שם².

כמה עמוק ונוקב הוא הדין כאשר ילוד אשה נכנס למקום שכזה, הלוא כל מעשיו ומחשבותיו עומדים למבחן אל מול האמת הצרופה והברורה, האם הינם טהורים וזכים הם מכל פניה וסטיה.

זהו דין קשה מנשוא!

ב. זוהר חלק א דף קע ע"ב, וז"ל: "תא חזי, דהא כתיב 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה', מה בין משה לשאר נביאי עלמא? משה אסתכל באספקלריא דנהרא, שאר נביאי לא הוו מסתכלי אלא באספקלריא דלא נהרא. משה הוה שמע וקאים על רגליו וחיליה אתתקף, והוה ידע מלה על בורייה, כמה דכתיב 'ומראה ולא בחידות', שאר נביאי הוו נפלי על אנפיהו ואתחלש חילא דלהון, ולא הוו יכלי לקיימא על בורייה דמלה, מאן גרם לו דא, בגין דכתיב כי נגע בכף ירך יעקב, והוא צולע על ירכו"
ג. עיין רש"ר הירש זי"ע בפירושו בתחילת פרשת אחרי מות בו הוא מבאר את טעם "בענן אראה על הכפורת" (ויקרא טז ב).

זו צריכה להיות תחושתנו בעת התקיעות, שכאמור מזהירים ומכריזים הם: "כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת וקיים לעד"!

ולמולם - כל שקרי העולם וכזביו, דמיונותיו ותעתועיו, עלילות מצעדי גבר ויצרי מעללי איש, בטלים ומבוטלים, ואין קיום להם, כל סטיה ולו הקלה ביותר מאמיתתה של התורה הרי הוא שקר מוחלט.

וזהו הדין הנורא של שעת התקיעות -

העמידה אל מול מציאות האמת הברורה והיסודית של מלכות השי"ת, הוא ואין בלתו.

'שופר כיון דלזכרון הוא - כבפנים דמי'!

גנוחי גניח וילולי ילל

לאורם של דברים אלו, נוכל להתבונן בצורתן של התקיעות.

הנה אנו תוקעים, תשר"ת - תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה.

וזאת מחמת פלוגתא דאמוראי בגמרא בראש השנה (ג:) אם תרועה הינה 'גנוחי גנח' - כצורת השברים דילן, או 'ילולי ילל' - כתרועה. ומסקנת הגמ' שם (ד.) שעושים שניהם, אלא שמקדימים את השברים, כיון שזה דרכו של אדם, בתחילה גונח ולבסוף מיילל.

הנה יש לנו להבין,

אם כהמבואר בקדמונים, שעניינם של התקיעות, הוא המלכת המלך, מה מקום יש ליבבות ויללות בעת הזו?

אך לדרכנו נבין היטב,

כי בעת עמידת האדם אל מול ההכרזה הברורה, 'כי אתה אלוקים אמת', חש הוא חידלון נוראי במעשיו ובדרכו עלי אדמות, כאותה נפילה של הנביאים בעת קבלת נבואתם, וכי אין ביכולת כלי נפשו להכיל את עוצם הגילוי.

וזהו כמו האדם שקיבל בשורה נוראה, שבתחילה משתומם מרוב תדהמה, לאחר מכן גונח וקורא 'אוי אוי', וכשמפנים את נוראות הידיעה ומשמעויותיה, מתחיל לייילל ולבכות עד בלי די.

לאור זאת ניתן לראות כאן מהלך בדרך העבודה שלנו שבתקיעת השופר.

בתחילה אנו חשים כי עומדים אנו אל מול מלך מלכי המלכים ומקבלים את מלכותו באופן מוחלט, קרי, שאין בכל העולם שום מציאות מלבד רצונו יתברך, וכל דבר אחר אין לו קיום ואחיזה.

בוודאי, שידיעה והרגשה זו, למי שחי בתוככי זוהמת עלמא דשיקרא, גורמת לו להלם ולפחד נורא, ובליבו פנימה מתחיל הוא לגנוח בחשש וחרדה, היאך אוכל לעמוד בדרישה גבוהה ונעלה שכזו, לדבוק באמת הנצחית והברורה, בעוד שכלוא אני בתוך גופי הגשמי ותאוותי, כאן בעולם השפל - עולם השקר!?

לאחר זאת, תבוא לנו תחושה של בכי איום, בהפילנו תחינה לפני הקב"ה, שרצונו לעשות ככל שיצונו, אמנם מבינים אנו את עוצמת האמת הנגלית לעינינו, אבל אין ביכולתנו להגיע אליה ללא עזרתו יתברך, רוצים אנו לזעוק: אנא ד' הושיעה נא!

בכיה ויללה זו שהינה מחמת תחושת חדלונו של האדם, הוא מה שאמרו חז"ל עליו -

"כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה" (ראש

השנה טז ע"ב).

זהו בכי שמקורו מענווה, וממנו ייצא האמור במשלי "לענוים יתן חן" - לשון מתנת חנים!

וכאמרינו בסליחות,

"כדלים וכרשים דפקנו דלתיך... כי אין בנו מעשים...
עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו".

ממקום זה זוכה האדם למתנת חנים.

או אז יוכל לקבל את מלכותו יתברך בשמחה, בIODעו שבוראו מסייעו בעבודתו בעולמו, וחוננו בעזר להדבק באמת המקורית - 'ודברך אמת וקיים לעד', וימלא לבו בחדוה ושמחה.

נמצא א"כ שיש כאן מהלך מסודר במכלול התקיעות הללו:

תקיעה ראשונה - עמידה למול האמת הבוררה והחדה שבמלכות הבורא, ובשלב זה עדיין כמשתוממים.

שברים - גניחה מגודל ועוצם המשימה, שאין בידינו הגשמיות כלים להכילה.

תרועה - רגעי היללה והבכייה בתחינה לעזרתו יתברך.

תקיעה אחרונה - תחושת השמחה בקבלנו מתנת חינם - 'לענוים יתן חן'! בתקיעה אחרונה זו, נתקעים הדברים בלבבותינו להמשך עבודתנו כל ימות השנה.

כסא רחמים על ידי הברית

מכאן נשכיל ונבין את המעבר מכסא דין לכסא רחמים על ידי תקיעת השופר.

כאשר האדם מבין כי תכלית הבריאה הוא להאיר בה את אור השי"ת, לתקן עולם במלכות ש-די, הרי הוא חפץ בדין, כדי שיבנה מסלול חדש מתוקן, שעל ידו הוא ימשיך להישאר בחיים להמשך תיקונו בעולם.

כאותו חולה השש ושמח לקראת רופאו שבא לנתחו ולמרות שטמון בטיפול זה סבל רב לזמן ממושך, אך זהו תקנתו ובכך יוותר בארץ החיים.

וזוהי השמחה הגדולה שבמשפט המתוארת בדברי נעים זמירות ישראל (תהלים צו, יא-יג):

"ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו.
יעלוז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער. לפני ה'
כי בא כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים
באמונתו"

אולם מאידך, הלוא הכול מהול בפחד נורא, שמא לא ייצאו זכאים בדין.

אך העומד למרות הכל ומבקש את קיום הדין והמשפט מתוך הבנת מטרות ותכלית הבריאה, כאשר יודע הוא כי מציאות הדין עם כל מחירו הקשה זהו הדרך היחידה לכך, הרי הוא נעשה בזה בן "ברית" להקב"ה.

זה הרבה יותר 'משותפות' גרידא - שבה כל אחד רוצה את טובתו האישית ונחשב כאהבה התלויה בדבר, משום שכאן ישנה מסירות נפש ממש שהאדם מוותר על נוחיותו ורצונותיו האישיים וכל רצונו הינו אך ורק רצון השי"ת, בזה זוכים ונעשים כביכול בעלי ברית עם הקב"ה.

כדוגמת זה, היא מסירות נפשו של יצחק אבינו להיעקד לקרבן עולה למען קיום רצון הבורא בשלימות.

ואלו הן דברי חז"ל -

'שיעלה זכרונכם לפני לטובה - ובמה? בשופר!'

כיון שעל ידי השופר זוכים אנו בזעיר אנפין להתחבר למדרגת יצחק אבינו, וכורתים ברית עם הבורא יתברך - 'זוכר הברית!'

נמצא, שבאמת תקיעת השופר עצמה היא המלכת הקב"ה, ובזה עצמו יש בקשת דין, שינהיג את עולמו לפי האמת המוחלטת.

אך עצם הבקשה הזאת למרות הדרישה המחמירה שהיא מטילה עלינו יש בה להפוך אותנו לבני ברית עם הקב"ה ועל כן ההנהגה בפועל שתהיה בקיום הדין יהיה במדת הרחמים.

וכפי שכבר נתבאר בס"ד -

'רחמים' אינם ויתור ח"ו, אלא זהו דרך מרוככת לביצוע הדין תוך כדי הגשמת התכלית של בריאה באופן שיתאים לקיום העולם.

הנהגת רחמים זו ראויה היא בעיקר למי שאכן חפץ בכל מאודו להביא את העולם אל תכליתו ויעודו.

אלו הדברים שעלינו להשכיל ברעיוננו לקראת מצות היום - תקיעת שופר.

כי חדות ה' היא מעוזכם

לאור הדברים הללו, יואר לנו חלק נוסף מעבודת היום של ראש השנה:

הסעודות והשמחה הגדולה שביום הדין.

באשר לפי טבעו של עולם העומד בדין, נופלים פניו וכל כולו אחוז חרדה, לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא (ע"פ לשון ירושלמי ראש השנה דף ז:). הרי היום ייחרץ דינו, לחיים או למוות רח"ל.

וכך באמת טענו העולים מן הגולה לעזרא ונחמיה בהכירם את עוצם חרדת הדין:

וכי 'אתה אלוקים אמת ודברך אמת', ואיך יאכלו וישתו?

אך הם ענו לעומתם:

"היום קדוש הוא לה' אלוקיכם אל תתאבלו ואל תבכו... לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח ט-י).

ומה פשרן של דברים?

לדרך הילוכנו נבין זאת באר היטב,

כי בדיעת האדם שכל מטרת הדין הוא תיקון הבריאה, והגעתה אל תכליתה, וכי ביום זה מתחדשת השנה עם צורת תפקידה ועבודתה להביא אל התיקון השלם, אזי נעשה הוא שותף כביכול לקב"ה ברצונו בבריאה, ומתחזקת בזה הברית שביניהם. ועל כך עורכים אנו את סעודותינו -

'כי חדות ד' היא מעוזכם'.

ראש השנה שחל בשבת

בשנה זו, לא נקיים את מצוות תקיעת שופר מדאורייתא ביום הראשון של ראש השנה, מאחר וזה חל בשבת קדשנו, וחז"ל תקנו זאת שמא יבוא לטלטל את השופר באיסור.

אך עכ"פ כוונת השופר תלווה אותנו ביום קדוש זה מחמת מהותה וקדושתה של השבת.

שהרי כל עניינה של השבת זהו "אתה קידשת את יום השביעי לשמך - תכלית מעשי שמים וארץ", ובזכרנו זאת הרי אנו משתעבדים לבורא יתברך ונעשים "שותפים למעשה בראשית" כמאמרם ז"ל (מסכת שבת דף קיט:):

"אמר רב המנונא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו".

ובסמוך לו ממש ממשיכה הגמ'

"אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר בדבר ה' שמים נעשו".

אשר על כן אחר תקנת חז"ל, יש לראות את כוונת הלב והתפילות לגילוי מלכות שמיים והבאת העולם לתכליתו, שהינם פועלות את תיקונו כמעשה ממש, והן הן הדברים!

בהבינו כל זאת, ובשמחתנו בברית עם בוראנו, היא היא עצמה תהווה לנו סגולה גדולה לזכות בדין, לשנה טובה ומבורכת, שנת תיקון העולם במלכות ש-די, ונזכה ל"וטהר לבנו לעבדך באמת -

כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת וקיים לעד!"

* * *

הכנה ליום הכיפורים

פגמי החטא

בכל שנה בעמדנו לפני היום הקדוש מבקשים ומייחלים אנו להבין -

מה ייחודו של היום וכיצד הוא פועל כפרה על עוונותינו.

כיצד פועלת הטהרה על נשמותינו, מהו חלקם של שני השעירים בתהליך.

ומה נעשה אנו שאין לנו עבודת בית המקדש, כיצד יתכפרו עוונותינו.

במאמר זה ננסה בס"ד להבהיר את הדברים ולהעמידם בסדר ובתבונה כדי שהדברים יתיישבו על הלב, לעבודתנו.

הקב"ה נתן לנו מתנה נפלאה, "עיצומו של יום מכפר", שיטת רבי שיום הכיפורים מכפר אפילו בלא תשובה (מסכת יומא פז:), ולכאורה הדבר סותר את ההיגיון של החכמה, הנבואה והתורה כמאמרם ז"ל בפסיקתא דרב כהנא (פסקא כד ז) :

"שאלו לחכמה, החוטא מהו עונשו? אמרה להם
'וחטאים תרדוף רעה'.

שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו? אמרה להם 'הנפש
החוטאת היא תמות'.

שאלו לתורה חוטא מה עונשו? אמרה להם 'יביא
אשם ויתכפר לו'.

שאלו לקב"ה 'החוטא מהו עונשו? אמר להם 'יעשה
תשובה ויתכפר לו', הדא היא דכתיב 'טוב וישר
ה' וגו'"

כלומר, הקב"ה שהוא 'טוב וישר' המציא המצאה שנוגדת את כללי ה'חכמה'
וה'נבואה' וה'תורה', והיא הכפרה למי שעושה תשובה.

וכל כך למה?

משום באמת מציאות החטא פוגעת ממש באדם, בטוהר אישיותו, בקשר שלו עם הקב"ה ובכלים שקיבל מאת ה', כפי שנפרטם להלן:

מציאות החטא פוגעת באדם עצמו -

משום שהאדם מורכב מרמ"ח איברים כנגד רמ"ח מצוות עשה, ומשם"ה גידים כנגד שס"ה מצוות לא תעשה. וכאשר האדם חוטא הריהו פוגם באיבר או בגיד שכנגד אותה מצוה.

מציאות החטא פוגעת גם באישיותו של האדם -

כפי הידוע שכל אחת מתרי"ג המצוות מחזקת את האדם לחיות נכון אל מול המידות השליליות העיקריות הטבועות בו, שהן קנאה, תאוה, כבוד ועצלנות (על פי ספר "שערי קדושה" למהרש"ו חלק א' שער ב'), נמצא שעל ידי החטא האדם פגם בתכונותיו ומידותיו.

מציאות החטא פוגעת בקשר הנכון והראוי של האדם עם בוראו.

אחד מהרגשות המרוממים והנעימים שיש לאדם, הוא הרגשת התלות בה' יתברך והאמונה והביטחון בו יתברך האוהביו ומשגיח עלינו בהשגחה פרטית.

וכך גם אנו מצדנו אוהבים את הבורא ורוצים לעשות רצונו, כיון שכל מטרתו בקיום העולם ובהענקת החיים והמצוות היא למעננו להטיב לנו.

וכאשר האדם חוטא כל מערכת היחסים הזו נערכת. שהרי במעשה העבירה בוגד האדם במיטיבו, מתנתק מחיי האמת וחי חיי שקר העוקרים את עצם קיומו. ועל כן החוטא משול לאדם הכורת את הענף שעליו הוא יושב.

במעשה החטא ישנו נזק נוסף והוא שהאדם לוקח דבר שהקב"ה נתן לו על מנת לתקנו ובמקום זאת הוא משחית אותו, כפי שיבואר.

כל דבר שנברא בבריאה יש לה מטרה להועיל לגילוי כבוד ה' בעולם, כנאמר (ישעיה מג ז) "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו יִצְרֵתִיו אֶף עֲשִׂיתִיו".

כל דבר שהקב"ה נותן לאדם עליו להשתמש עמו באופן שתועיל בסופו של דבר לתכלית הבריאה.

כאשר אדם לוקח כלים שהקב"ה נתן לו לצורך קיום רצונו יתברך, והוא משתמש בהם לצורך עבירה, הרי לא זו בלבד שלא סייע להביא את הכלים הללו אל תיקונם אלא עוד קלקלם והשחיתם.

דבר זה נכון הן ביחס לחפצים שונים שהקב"ה נתן לאדם, והן ביחס לכוחות וכשרונות שהקב"ה חנן את האדם. שהרי כל כח שהאדם מוציא לפועל הינו כוח שחננו הבורא כדי לעבוד אותו.

וכאשר האדם חוטא הרי הוא גוזל כביכול מהבורא את הכח שקיבל ומשתמש בה כנגדו כביכול, רח"ל.

לפי כל זה, מתעצמת הפליאה -

היאך עיצומו של יום הכיפורים יכול למחות ולמחוק, את כל הקלקולים והפגמים הללו?

עוד עלינו להתבונן במהות תפילות ותחינות יום הכיפורים -

אילו 'עיצומו של יום' מכפר כמו מאליו, לשם מה נצרכות כל בקשות המחילה הסליחה והכפרה, הלא גם בלא תפילה עיצומו של יום פועל את הכפרה והניקוי?

עוד יש להתבונן בדברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"א הלכה ב-ג):

"הכל מתכפר בשעיר המשתלח והוא שעשה תשובה, אבל אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות, ומהן הקלות ומהן החמורות, החמורות הן שחייבין עליהם מיתת בית דין או כרת ושבועת שוא ושקר אף על פי שאין בהן כרת, הרי הן מן החמורות. ושאר מצות לא תעשה ומצות עשה שאין בהן כרת הם הקלות. בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה, אין שם אלא תשובה".

והדברים טעונים ביאור רב -

היאך כיפר השעיר על עשה ול"ת שאין עליו כרת בלא תשובה?

וכיצד משמש כיום מעשה התשובה תחליף לעבודת השעיר?

מהות עיצומו של יום

בכדי להכנס לעומקה של סוגיא, עלינו בתחילה להתבונן במהות עיצומו של יום הכיפורים.

הנה מצאנו בתורה ארבעה עניינים שנתייחדו באופן חריג ליום זה -

הראשון, שבו נכנס הכהן הגדול 'אחת בשנה' לפני ולפנים - לקודש הקדשים.

השני, שליחת השעיר לעזאזל, עבודה שלא מצאנו לה דמיון בשום קרבן אחר מקרבנות השנה, ולא עוד, אלא שווידוי של הכהן הגדול על עוונות בני ישראל נעשית עליו, קרי, ששעיר זה יש בו חלק מרכזי ומשמעותי בכפרת היום.

השלישי, הוא מצוות היום "ועיניתם את נפשותיכם" (ויקרא כג כז) שאף היא שונה מכל מהלך עבודתנו בכל יום שצריכה להיעשות 'בשמחה ובטוב לבב' בסעודות כיד המלך.

והרביעי, הוא חיובנו להיטהר ביום הזה ככתוב בתורה - "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו" (ויקרא טז ל).

בכל עניינים אלו מבואר, כי יום זה מיוחד הוא ושונה בכל מהלך עבודתו, הן בזמן הבית, והן כיום, ועלינו לנסות ולהבין את מהותו.

הנהגת הנפש או הנשמה

נתבאר כבר לעיל, על מהותו של האדם המורכבת מ'נפש רוח ונשמה', ונחזור לפרטם:

ה'נפש' הינה רצונות האדם הטבעיים.

ה'נשמה' חצובה מתחת כסא הכבוד, מגלמת היא את שלימותו של כל אדם, היא צריך הוא להיראות.

וה'רוח' הינה הבחירה שאתה ומכוחה ביד האדם להעתיק את טהרת נשמתו אל נפשו.

והנה כאשר מרבה האדם לחטוא, הלוא מרגיל הוא את 'נפשו' שלא לבחור בטוב, כיון ששוקע הוא בעומק תאוות העולם השפל, ורצונו לעשות ככל העולה על רוחו, עד שאינו מכיר כלל בטוב ובמעלת העניינים הרוחניים. ואף אם כבר עושה מצוה, הרי הוא כמי שכפאו שד ואינו חש ומרגיש ברוממותה ומתיקותה.

הדברים אמורים, אף לגבינו, הזוכים להיות שקועים באוהלה של תורה ובעבודת ד', אך יכולים הדברים להיעשות כ'מלומדה' בלבד, בלא שום תחושת הארה ורוממות בעשיית המצוות, ואילו בהבלי עולם הזה תרגיש נפשנו טעם וסיפוק רב.

ויכולים הדברים להגיע עד כי יכול האדם לחיות חיים שלימים שכל קיום מצוותיו הינם כאנוס על פי הדיבור, ללא שיאירו אל תוככי נפשו!

אדם זה קרוב מאוד אל החטא, מכיון שכל עשיית רצון הבורא אינו בחיבור פנימי אל רצונו יתברך, ואף לא מכח בחירתו בטוב, אלא כהרגל בעלמא.

אך מנגד, ישנם אישים ברי מעלה שהם בבחינת ה'נשמה', אשר זכו לחיות את הדביקות בו יתברך, ומקיימים את מצוותיו מתוך התעלות ושמחה עצומה - "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולם היום" (דברים ד ד).

אדם זה מכיר ומרגיש כי עשיית חטא הינה מופקעת לגמרי, כיון שאינו מסוגל לפעול כנגדו יתברך בכוחות אשר נתן לו.

בלב כל אדם מצויים שני הרגשות אלו, אלא שיש כאלו שה'נפש' שולטת ומנהיגה את מעשיו, ויש שזוכה להשליט את ה'נשמה' על כל דרכיו ותהלוכותיו.

וביותר, אם נעמיק נגלה, כי כמעט לכל אחד -

ישנם מצוות שבהם נשמתו היא השולטת והוא עושה אותם בהארה ורוממות,

ויש מן המצוות שנפשו גוברת, והינן נעשות כביכול אין לו בחירה, ואף שמקיימם אינו אלא כאנוס.

וזה עיקר חשבון הנפש הנדרש מן האדם, ועל כך חובת הפשפוש והמשמוש במעשיו, לבחון את איכות עבודתו.

כי לכל העם בשגגה

בכל ימות השנה, יקשה מאוד על האדם להאיר את הארת השי"ת אל תוככי נפשו, ובאהבת ד' אותנו, נתן לנו יום אחד, שבו אין כביכול שליטה לכוחות הרע, ובו מאירה ה'נשמה' באור יקרות, והוא - יום הכיפורים.

יכולים אנו אף לראות דבר זה בחוש, באשר ביום זה, אף אלו הרחוקים מאוד מחיי תורה ומצוות, מתעוררים לפתע, ורבים מהם פוקדים את בתי הכנסיות, ויש שמתענים כל היום כולו, ומוכרח הדבר שהוא התעוררות הבאה מכוח נשמת ישראל - חלק אלוך ממעל, הנמצאת אצל כל אשר בשם ישראל יכונה, וממנה הארת היום.

ומה קורה לאותו אדם שזכה בפתע בהארה זו?

באותו רגע חש האדם כי הארת הנשמה ממלאת את כל יישותו, ועז רצונו להיות דבוק בבוראו בכל עת ובכל שעה.

באותה העת, נדמים לו כל מעשי חטאיו ועוונותיו כמעשי שיגעון, כיון שכל מתיקות הבלי העולם השפל הינם אשליה כוזבת לעומת הטוב האמיתי - אור פני ד'!

במבט אמיתי זה שבו האדם שב למקורו - חלק אלוך ממעל, ולו לזמן קצר הרי מתקיים בו הנאמר בתורה הקדושה וכפי שאומרים אנו עם התקדש היום -

"ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה" (במדבר טו כו),

והדברים מפליאים - לכל העם בשגגה?

וכי לא היו מזידין?

אלא כאמור, בעת הרגשת הארת יום ד' הגדול והנורא, מגלה כל אחד ואחד, כי מעשי חטאיו היה כבעת שכרות, בדמיון כוזב, ועל כן כעת מתגלה, כחכם העוקר את הנדר מעיקרו - 'כי לכל העם בשגגה'!

והנה מהו הגורם לאדם בכל ימות השנה שתעבור עליו רוח שטות ויחטא, ולא חל ולא מרגיש בהארת נשמתו, הלוא היא נפשו המבקשת למלא את תאוותיה הגשמיות.

על כן ביום הזה, בכדי שנשמטו תאיר אליו בשיא הארתה צונו -

"אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא

מקרא קודש יהיה לכם ועניתם את נפשותיכם"

(ויקרא כג כז)

כיון שביום זה זוכים אנו להשבית את כוחות הנפש, ואז להיות פנויים לגמרי לגלות את האור האמיתי - אור הנשמה, ולחזות להיכן יכולים אנו להעפיל ולהגיע בנפשנו המתוקנת!

אכן, בחלוף היום הקדוש, שבים אנו אל מצבינו הרגיל, עם ההכרה הגדולה באמיתות עבודתנו, שבה זכינו ביום הכיפורים, וכך עם נפשנו, נכנסים אנו לצילא דמהימנותא, אל הסוכה - לאכול ולשתות ולשמוח, כי זו המטרה, שהנפש תהא כפופה לנשמה!

תיקון שני השעירים

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו נוטלים שני שעירים, שווים במראה בקומה ובדמים, כשני אחים תאומים זהים, אשר לראיית עינינו סיכוייהם כביכול להצליח שווים, ובגורל נגזר שהאחד לשם ד' והשני להשתלח לעזאזל.

הנה, השעיר שעלה לד', נשחט כקרבן -

כמו שמוסר נפשו עבור שמו יתברך, ודמו מוכנס לפני ולפנים לקודש הקדשים, מקום שהוא כביכול "עולם הבא" בתחומי העולם הזה, (ולמשל, כאותם 'שגריריות' שמורגלות המדינות להקים בכל ארץ שיש לה קשר עמה, שבמקום זה שולטים חוקי המדינה האחרת).

אל 'עולם האמת' הזה זוכה השעיר ודם נפשו נכנס אליו - חיבור מושלם לחיי נצח!

ה. ראה דברי קדשו של בעל ה'לשם' זי"ע בספרו הקדמות ושערים (שער 1 פרק 1): "כי סוד השכינה אשר בהיכל קודש הקודשים דעולם הבריאה. הנה בזמן שבית המקדש היה קיים ירדה היא בהיכל קודש הקודשים אשר בבית המקדש של מטה כי הוא מכוון נגד היכל קודש הקודשים דעולם הבריאה כמו שכתב האריז"ל בדרושי מ"ן ומ"ד סוף דרוש א'. ובזמן שבית המקדש היה קיים ירד הבית המקדש של מעלה בתוך בית המקדש של מטה".

ולעומתו השעיר השני, בעת השחיטה וההזאות של רעהו, 'עמד חי' -

עומד ניצב כמו חש ומרגיש שחייו ניתנו לו לשלל, ולא עוד אלא שמוציאים אותו אל הרי המדבר...

ולו היה יכול לדבר, היה כמלגלג על עמיתו שהקדיש את חייו על מזבח ד', והוא נותר לחיי עולם הזה...

אך בתוך זמן קצר מתבררת האמת הכואבת, כי סופו להיות מושלך מן הצוק, ולא יגיע אל חציו עד שייעשה איברים איברים!...

וכמבואר בקדמונים כוחות הרע ניזונים ממנו, לעומת השעיר שזכה ונתעלה אל קודש הקדשים, פסגת הבריאה!

את המשל וההמחשה הזו, העמידו ישראל נגד עיניהם בזמן הבית,

החיים האמתיים מתגלים במלוא זוהרם ויפעתם, חיי נצח, בחיבור לבורא יתברך, ואילו העוונות הינם אשליות כוזבות שסופן להיות מושלכים לעזאזל...

וזהו הווידוי שהיה מתוודה הכהן הגדול על ראש השעיר המשתלח - כאומר הנה הכירו בניך עם ישראל כי כל עוונותיהם ופשעיהם, אינם חלק מהם, אלא דבקים הם באור האמיתי והנצחי, והעבירות הינם שטות - 'כי לכל העם בשגגה'!

🌀 התשובה והווידוי חלק עבודת השעירים

ואנו, שאין לנו לא כהן לא שעירים ולא גורלות, אך ניתנה לנו כנגד ה"תשובה" ביום הכיפורים.

אשר למבואר בדברי הרמב"ם, ביום זה אין זקוקים לכל מהלך התשובה הרגיל של כל ימות השנה, אלא מתקבלת היא מיד והקב"ה מכפר. וז"ל בפ"ב מהלכות תשובה:

"אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכיפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו..."

יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכל, ליחיד ולרבים,
והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל
לעשות תשובה ולהתוודות ביום הכיפורים".

והוא כאמור לעיל,

כי ביום זה זוכים אנו לראות את אור פני ד', ומכירים ברגע אחד כי כל
מעשי אדם ותחבולותיו הינם שווא ודמיון.

אולם תשובה זו נפעלת דווקא על ידי ה'ווידוי', כי בפירוט חטאינו והתוודותנו עליהם
בשברון לב, הרינו כאומרים:

חטאים אלו הינם מעידה חד פעמית, ואינם ח"ו חלק מעצמותנו ואישיותנו,

ובאמת אנו שייכים אל הנשמה הטהורה - חלק אלוך ממעל!

ובעינינו החטא, הינו דבר מאוס ובלתי נסבל.

ועל כן מבקשים ומתחננים אנו לפניו יתברך -

סלח לנו, מחל לנו, כפר לנו! בכל לשונות הניקיון והכפרה מזוהמת חטאינו.

אך באותם חטאים שבהם איננו מתוודים עליהם, הרי אנו כאומרים:

אין זה חטא בעבורנו, חלילה,

אין זו מעידה אלא 'דרך חיים', ירחם השם.

ולכן לא תועיל על זה כפרה כלל.

נמצא איפה,

שכשם שהשעיר המשתלח נוטל את כל עוונות ישראל ושולחם לעזאזל
לנצח.

כך הווידוי שלנו נוטל את העוונות שהתוודינו עליהם ומשליכם מאחורי גוינו
על מנת שלא ישובו לעולם.

ובזאת זכינו להבין את דברי הרמב"ם -

שהתשובה ביום הכיפורים פועלת את כפרת השעיר.

ובזאת נבין אף את סוד עבודת הכהן הגדול בכניסתו לפני ולפנים.

במקום זה המסמל את 'עולם האמת', אשר מזהיר ומאיר את האור הפנימי והאמיתי אל כל הבריאה, שם מתגלית האמת הברורה והנצחית, מהו אמת ומהו שקר, מקביל לפעולתה של ה'נשמה' הטהורה.

שם בא הכהן הגדול ומתחבר לאור הגדול, וממילא מנתק הוא את כל כלל ישראל מחטאיהם - מציאות השקר.

וזו עבודתנו 'ונשלמה פרים שפתינו' -

כאשר בעינויינו אנו מתקנים את חלק ה'נפש' על ידי השבתתה.

ואילו בתפילותינו ווידוינו מטהרים אנו את חלק ה'רוח' שבנו,

וכך זוכים להארת הנשמה משמי מעל, לזכות להעמיד את כל חיינו באור ד' בטהרה.

הן הן הדברים, שעבודתנו ביום הכיפורים היא במקומה של עבודת המקדש - בשני השעירים, ובקודש הקדשים.

למחרת יום הכיפורים ∞

בחלוף היום הקדוש, מקננת בלב כל אחד הרגשת טהרה, כמי שאינו חפץ לשוב ולחטוא, וזה אות לניקיון נפשנו על ידי השי"ת ביום הכיפורים.

אך אף אם שבים אנו ושוגים ושונים באיוולתנו, בחטאים חדשים רח"ל, מאליה צפה התחושה, כי הגה לא התנקתה נפשי ונטהרה כראוי, שמא לא היה להשי"ת חפץ בי?

הנה יש לו לאדם לתור בעמקי לבבו באותם החטאים, אולי לא ניתק את עצמו מהם למרות הארת יום הכיפורים, כי פעמים איננו רואה אותם כמעשה שלילי המנותק ממנו, אלא חש הוא כי הם חלק מעצמיותו.

וזה אף מבאר היאך בעיצומו של יום הכיפורים, יתכן שאדם יכשל בחטא כדוגמת כעס או לשון הרע, למרות שיצר הרע אינו משפיע ביום הזה.

אך האמת היא שחטאים אלו האדם עושה אותם לא מחמת יצרו הרע, אלא מחמת שהם כבר נטבעו באישיותו ולכן הוא אינו רואה בהם דבר שלילי, רח"ל.

זהו חשבון הנפש הנדרש מאתנו ביום הכיפורים ובימים הקודמים אליו, לבחון את מעשנו ולהכיר ולזהות בתוכם את החטאים, ולנתקם מעצמנו, על ידי הוידוי באומרנו "אין זה דרך חיינו כלל, אלא משגה הוא", ובזה נזכה לטהרת היום.

וממילא אם חלילה שב אדם אל אחד מן החטאים אחר שכבר חזר בתשובה עליהם, הרי זה חטא 'חדש', ואיננו חטאו הישן, שהרי זכה להתנתק ממנו.

וכה דיבר בקדשו המבי"ט בספרו 'בית אלוקים':

"ראוי לבאר ענין התשובה ששב האדם בכל שנה ושנה וחוזר אחר כך למה שחטא, אם תועיל התשובה שעשה על העוונות הקודמים גם כי חזר אחר כך לחטוא אותם החטאים, או אם נאמר שכיון שחזר למה שחטא, יראה שלא היתה תשובתו נכונה ושלמה ולא גמר בליבו לעזוב החטאים והעוונות הואיל וחזר אליהן אחר כך.

ואומר כי נראה מדברי רבותינו ע"ה כי כיון שחזר האדם בתשובה מן החטאים שעשה וגמר בלבו שלא לעשותם עוד, ה' יתברך מעביר חטאתו בתשובה זאת. ואם אחר כך חוזר לחטוא, יצר הרע הוא שפיתה אותו מחדש לחזור למה שחטא, ולא יהיו החטאים הראשונים חוזרים וניעורים אחר שנתבטלו בתשובה הקודמת". (שער התשובה פרק ו).

ובאמת עיקר עבודתנו למחרת יום הכיפורים, להיזהר שלא להתפתות בפיתויי היצר החדשים, כיון שנברא לנו לב חדש, ברוח טהרת היום, יכולים אנו להתעצם בעוז ובגבורה כנגד יצרנו הרע.

ועל כולנה להתחנן ולהתפלל לפני יוצרנו בכל עת -

"לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי".

מגוון שיעורי תורה
מאת הרה"ג רבי **אהרן שווב** שליט"א
בקו "להבין"

073-295-1381

שלוחה 1 שיעורים בתנ"ך – (פרשת השבוע, ספר
מלכים, שיר השירים, משלי, תהלים)

שלוחה 2 שיעורים בגמרא – (דף היומי, וכל מסכתות הש"ס)

שלוחה 3 ספרי מוסר ומחשבה (דעת תבונות, דרך ה')

שלוחה 4 וועדים (פרקי הדרכה לבחורי ישיבות, דברי חיזוק
לפרשת השבוע, הכנה למועדים, שיעורים על תפילה).

שלוחה 5 שיעורים בחינוך (להורים ולמחנכים).

שלוחה 6 שיעורים לחיזוק יסודות הבית היהודי
(הדרכות – שידוכים, חתנים, נשואים).

שלוחה 7 הלכה (שיעורים בהלכות שבת).

להתחבר, להתרגש, להבין.

מהדורה
חדשה
ומורחבת

ספר להבין

מבוא להבנת
עבודת ליל הסדר

ספר זה נועד עבור עורך הסדר והמשתתפים בו, בכדי שיוכלו לעיין מבעוד יום וללמוד את 'מפת ההתמצאות' ברזי הלילה, הם יקבלו מימד חדש - להבין לעומק, להשכיל ולדעת, ולהתרומם אל על בליל השימורים.

חדש!

הגדה 'להבין'

הגדה של פסח מסודרת להפליא שלב אחרי שלב במהלך כל הסדר, כאשר כל שלב מלווה בהסבר תמציתי המבוסס על מאמרים עמוקים ובהירים מתוך הספר 'להבין' על הגדה של פסח - מבוא להבנת עבודת ליל הסדר.

הרב אהרן שווב

מכון
להבין

המתנה
ל'מבינים'

הפצה
'ספרייתי'
אחים גיטלר

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

הספר שיכניס אתכם לאודידת הימים הנוראים

תשאלו את מי שכבר קרא.

**ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה: קולמוס | הוצאה לאור: מכון להבין**

הפעם אתה יכול! ללמוד זבחים עם "להבין"!

חדש!

ספר 'להבין' - ביאור עבודת הקרבן, נכתב כהפקת לקחים משנים רבות של מסירת שיעורי הדף היומי והמחשת מושגי מסכת זבחים אל לב הבנתו של הלומד. הספר מיוסד על פי משנתו של גאון תורת המחשבה, **רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל**, אשר חקר וביאר בפירושו על התורה כל פרט ופרט בסדר עבודת הקרבנות והאיר את תוכנו הרוחני באור יקרות!

כאשר מסכת זבחים נלמדת לאחר עיון בספר 'להבין', ניתן להתחבר לסברות ולטעמים העומדים מאחורי כל קרבן, מנחה ועבודה, ובעקבות זאת לרדת לעומק סוגיות הגמרא ולהשתוקק לבניין בית המקדש ולהקרבת האישים והזבחים העולים לריח ניחוח לה'. והעיקר הוא שכאשר הלומד מתמזג עם מלאכת הקרבנות ומשמעותם הנוגעת לחיי האדם והנהגתו המעשית בכל עת, הרי הוא זוכה כבר מעתה לצעוד בדרך סלולה ומרוממת, ולבנות משכן לה' בתוככי ליבו!

הספר מעוטר בהסכמותיהם הנלהבות של רבנים וגדולי תורה. הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א כתב בהסכמתו כי "הספר הבהיר והמאיר באורה של תורה, בבהירות אשר לא יסולא, לזכות את הרבים להבין בדעת שורשיו ויסודותיו של הקרבנות והמנחות ואופן עבודתם עבודת הקודש..."

הגאון רבי שמחה הכהן קוק שליט"א הביע את דעתו כי "ראוי מאוד לכל לומד ומגיד שיעור המלמד סדר קדשים לעבור בעיון על החיבור הזה!"

לאור התועלת המרובה שהיה ללומדי הספר במחזור הקודם, עלה בלב כמה נדיבי עם לארגן סכום נכבד בכדי להוציא לאור שוב את הספר "להבין - ביאור עבודת הקרבן" להפצה ללא עלות עבור לומדי סדר קדשים.

טל' 050-4166000

מכון
להבין

